Pitești

Restituiri

Revistă trimestrială de istorie a Centrului Cultural Pitești

Anul VIII
Nr. 1 (17)/2010
Serie nouă

Decembrie 1989

20 de ani de la Revoluție

Din nou la drum

Prof. Marius CHIVA

În urmă cu şapte ani (21 septembrie 2002), se înfiinţa, la Centrul Cultural Piteşti, Clubul de Istorie Armand Călinescu, având ca obiectiv stimularea dezbaterilor şi cercetării ştiinţifice în domeniul enunţat. Auspiciile se dovedeau optimiste din cel puţin trei puncte de vedere.

Bunăoară, patronul spiritual, Armand Călinescu (1893-1939), născut la Piteşti, este, pentru conştiinţa naţională, una dintre cele mai importante personalităţi ale României interbelice. Totodată, în reşedinţa Argeşului se află Centrul de Studii şi Păstrare a Arhivelor Militare Istorice, care dispune de un portofoliu deosebit de amplu, deschis investigaţiilor publice. De asemenea, în 2002, se înfiinţa, ca entitate distinctă la Universitatea din Piteşti, Facultatea de Istorie, Filosofie, Jurnalism, astăzi, Facultatea de Ştiinţe Socio-Umane. Specializarea Istorie exista la Facultatea de Litere din 1997, iar primii absolvenţi din Piteşti îşi începeau cariera în 2001.

Concomitent, s-a decis editarea, periodic, a revistei **Restituiri Piteşti**, unde vom regăsi de-a lungul timpului, concluzii formulate în urma cercetărilor întreprinse de tineri istorici ai Argeşului, oglindind, mai ales, contemporaneitatea. Iniţial, director a fost colonelul dr. Cornel Carp, comandantul Centrului de Studii şi Păstrare a Arhivelor Militare Istorice *General Radu Rosetti*.

Redimensionarea revistei s-a făcut în 2003, Serie Nouă, 24 de pagini, apoi, 32 de pagini, redactor-şef, Marius Chiva. În 2006, director a fost profesorul Ion Nania (1934-2009), iar în 2007, tânărul şi entuziastul publicist Narcis Ionuţ Gherghina (1979-2008), pregătit la şcoala istoriografiei din Piteşti. Ne bucură faptul că atât Clubul Armand Călinescu, cât şi revista **Restituiri Piteşti** sunt notificate în recenta sinteză **Piteşti 620. Memento** (p. 343-344), alături de alte valoroase enunţuri ce reliefează viaţa spirituală a urbei, existând perspectiva înscrierii acestora în **Enciclopedia Argeşului şi Muscelului.**

După o pauză de aproape doi ani, **Restituiri** revine în panoplia literaturii de profil, având la conducere o echipă care doreşte să amplifice tematica şi conţinutul programului editorial. Numărul actual este consacrat, prevalent, împlinirii a două decenii de la evenimentele revoluţionare din Decembrie 1989, derulate în Piteşti. Se adaugă alte articole referitoare la domenii convergente sensului prestabilit.

Prin demersul nostru, încercăm să contribuim la diversificarea modalităţilor de informare a cititorilor interesaţi de autentificarea, prin surse documentare plurivalente, a fenomenologiei istorice.

20 de ani de la Revoluția română din Decembrie 1989

Am fost atunci, acolo...

Eleodorus ENĂCHESCU

Mă numesc Enăchescu Eleodorus Septimius, sunt născut pe data de 29 noiembrie 1966 în comuna Ștefănești, județul Argeș, român, de religie ortodoxă, și locuiesc în Pitești, str. Aleea Oituz.

În luna decembrie 1989 eram angajat la Întreprinderea "Textila" - Pitești, în funcția de pompier. Aflasem despre evenimentele de la Timișoara prin intermediul postului de radio "Europa liberă". În noaptea de 20/21 decembrie 1989 am confecționat mai multe manifeste formate din litere decupate din ziare, pe care le-am împrăștiat prin oraș (le băgam seara sub ușa de intrare a magazinelor, după ora de închidere) și prin cartierul Prundu, la Gară și la blocurile de pe str. Smârdan. La Prundu, la Complexul alimentar, am răspândit manifeste anticomuniste și pe zidul și geamurile alimentarei am scris cu vopsea lozincile "Jos Ceaușescu!", "Jos Comunismul!" și "Libertate – Timișoara!". Manifestele erau confecționate de mine, de profesorul de filosofie Constantin (Cornel) Postolache, de Florin Georgescu, pictorul Gimi (Florescu, probabil) și fratele meu. Ne-am împărțit în două echipe, pentru a acționa mai eficient. Una dintre echipe era formată din pictorul Gimi, profesorul Cornel Postolache și eu; cealaltă, din Florin Georgescu și Claudiu Enăchescu. Prima echipă, din care făceam și eu parte, a acționat în zona Gară-Depou, Prundu, iar cealaltă, în zona Centru, Nord și Găvana.

În noaptea de 20/21 decembrie 1989, eu și echipa mea am acționat în zona Depou, Prundu, Gară. După ce am lipit niște afișe-manifeste în stațiile de autobuz de la Gară și Autogară, și pe ușile scărilor din blocurile din fața Gării, ne-am deplasat la complexul alimentar din Prundu. Eu cu Gimi mergeam înainte, iar profesorul Cornel în urma mea, la 15-20 de metri. El era bine îmbrăcat și cu o geantă diplomat în care avea "materialele" subversive. Luasem această măsură de prevedere pentru că deja în oraș începuseră să patruleze patrule mixte, formate din milițieni și gărzi patriotice, de regulă o patrulă fiind formată dintr-un milițian și doi luptători de la gărzile patriotice. După ce am ajuns la complexul comercial Prundu, am lipit afișe în scările blocurilor și le-am băgat pe sub ușile magazinelor, am început să scriem cu vopsea verde pe geamul alimentarei "Jos Ceaușescu!" și "Libertate – Timișoara!", Cornel a dat alarma, la fața locului sosind mai multe echipaje de miliție, printre care se aflau și căpitanii Darie, "bătăușul", și Stănescu, "Viteză", maiorul Dinu, aceștia fiind spaima orașului Pitești. Eu, împreună cu profesorul Cornel Postolache, am reușit să scăpăm prin fugă, dar cadrele de miliție au reușit să-l prindă pe pictorul Gimi, care se refugiase pe acoperișului blocului care avea la parter alimentara. Am ajuns acasă mergând pe actualul platou Prundu, pe varianta Prundu-Craiovei, am trecut întâi pe la profesorul Postolache, care locuia în J-uri; după ce am vorbit cu el, mi-am anunțat mama și fratele, cu care locuiam, în blocul A5, cartierul Războieni, de ceea ce se întâmplase, și am luat hotărârea de a fugi la București pentru a mi se pierde urma. Am stat pitit în fața blocului, într-o scară din imobilul care este în fața Miliției Municipale (Războieni), când am văzut mai multe „Dacia" negre și mașini ARO care au venit la sediu, probabil să-l ia pe Gimi. Ulterior am aflat că echipa ofițerilor care veniseră să-l ridice pe Gimi era condusă de căpitanul Ciocănea. Acest lucru l-am aflat câțiva ani mai târziu, de la șeful biroului "Pază și Ordine" de la Miliția Municipiului Pitești și în același timp șef al plutonului de intervenție cască-scut. În acea noapte a venit la sediul Miliției și colonelul Diță, zis "Moșu", șeful Securității.

Dimineața am plecat la București, ajungând în Capitală în jurul orei 8. Am fost la un prieten, unde m-am odihnit până la ora 12, apoi am ieșit la plimbare spre centru, voind să merg la Biserica Sf. Gheorghe Nou (sau Sf. Vineri), lângă Piața Unirii. În jurul orei 13, auzind gălăgie și observând mai multe grupuri de persoane care veneau spre Piața Unirii cu pancarte rupte, am urcat pe bulevard, ajungând la Piața Universității. Aici am observat mai multe persoane mai în vârstă pe trotuar, care ocupau și puțin din carosabil, care scandau lozinci anticomuniste și antidictatoriale, pe partea

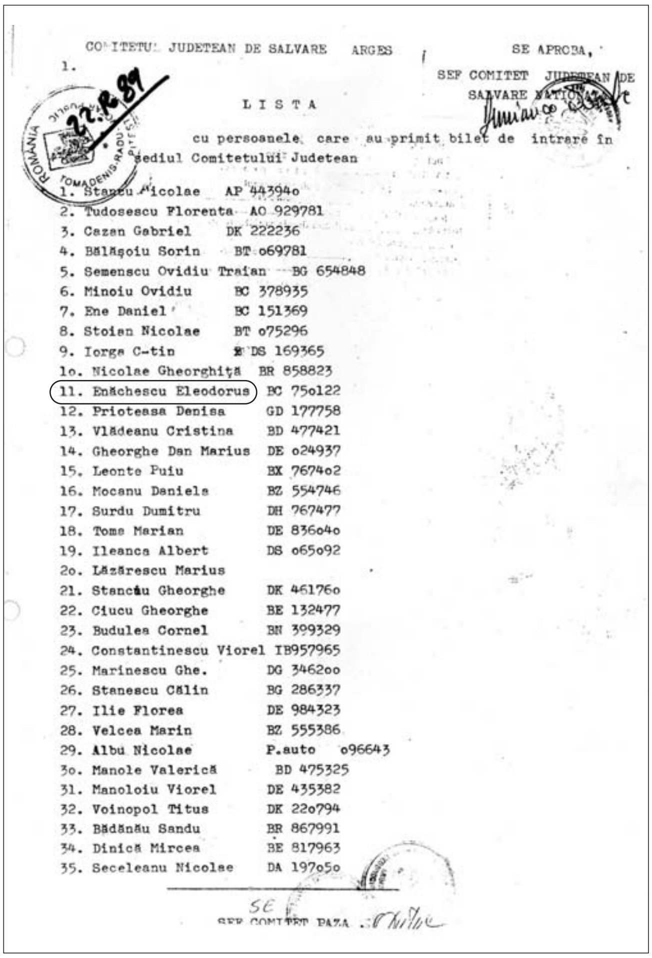
cu hotelul “Intercontinental”, iar pe partea cu Universitatea (respectiv “la fântână”) aflându-se persoane mai tinere, respectiv studenți. În jurul orei 14, dinspre Institutul de Arhitectură de pe str. Batiștei au sosit mai mulți soldați, îmbrăcați în uniforme kaki, cu petlițe albastre, printre care se aflau și milițieni și care au început să împingă manifestanții spre Piața Romană, apoi soldații și au format un cordon în dreptul Sălii Dales, la circa 15 metri în fața mea și a manifestanților. La un moment dat a apărut o fată blondă, cu părul lung, îmbrăcată într-o pereche de blugi și o geacă bleumarin de fâș, care avea brațul plin de flori și pe care a început să le împartă manifestanților, dar și soldaților, spunându-le totodată: “Nu trageți în noi, și voi sunteți români!”. După două-trei minute, din spatele cordonului de soldați a ieșit un civil înalt îmbrăcat într-un pardesiu lung, care a lovit-o pe fată cu pumnul în figură, aceasta căzând pe caldarâm. Au mai apărut trei-patru civili din cordonul milițienilor care au tras-o pe fată de pe caldarâm în spatele cordonului lor. Noi, manifestanții, am început să huiduim și, la îndemnul Bădiei Ernest Maftei și a doctorului Simionescu, care erau un fel de lideri ad hoc, am reușit să rupem cordonul soldaților și al milițienilor și să recuperăm fata lovită. Aceasta avea arcada spartă și sângera din abudență și pe nas. La scurt timp după acest incident, soldații ne-au împins puternic până la Piața Romană, în cordon aflându-se și civili cu alură de sportivi, probabil de la batalioanele de intervenție ale Securității. La ora 15-15,30 ajunsesem în scuarul de la Piața Romană și în dreptul ASE-ului, cordonul de soldați și milițeni se afla de-a lungul carosabilului până la coloanele de la Romană. În jurul orei 16, acest cordon s-a retras spre Universitate, noi avansând din nou pe bulevard până la Univesitate. În jurul orei 16,30, un TAB a intrat prin mulțime pe partea hotelului “Intercontinental” și s-a îndreptat spre Piața Romană. În jurul orei 17-17,10 au sosit, venind dinspre Piața Unirii, două autospeciale de pompieri de culoare roșie și una de culoare argintie care au început să împroaște apă cu tunurile asupra noastră, a manifestanților. Cele două autospeciale de culoare roșie (APCA) au pătruns primele în mulțime, cu o viteză de circa 20-30 km pe oră, iar în spatele lor, ATI-SR-ul, care împroșca apă cu tunul, chiar între cele 2 APCA-tunuri.

Atunci noi, manifestanții, am luat bucăți de caldarâm și sticle de la restaurantul “Dunărea” și am început să aruncăm spre mașinile de pompieri, încercând să le oprim. Ne-am urcat pe mașini și le-am luat furtunurile din bancheți, după care mașinile au părăsit zona. Eu și mulți manifestanți am fost udați leoarcă, până la piele. În jurul orelor 17-18, dinspre Piața Romană au sosit patru taburi de armată, care s-au poziționat pe carosabil în dreptul Sălii Dalles, cu fața spre Piața Universității. Simultan au apărut și cordoane ale forțelor de ordine îmbrăcate în combinezoane de culoare neagră, dotate cu căști albe de protecție, scuturi și bastoane. S-au poziționat în fața cordoanelor de soldați. Am format o baricadă pe bulevardul Magheru, în dreptul străzii Batiște, lângă “Intercontinental”. Baricada a fost formată din două basculante puse de-a curmezișul străzii, iar în margine, două dubițe tip TV. Printre aceste autovehicule au fost puse containere de gunoi, mese și scaune de metal de la restaurantul “Dunărea”, de pe terasă. Pe la 20,30 au apărut iar alte autospeciale de pompieri, care au început să împrăștie apă cu tunurile, cu intenția de a sparge cordoanele noastre, ale manifestanților. De această dată, mașinile de pompieri au intrat cu viteză mai mare în manifestanți, fără însă a răni pe cineva. Unii dintre manifestanți s-au urcat pe una dintre autospeciale și au spart parbrizul acesteia, agresându-i pe militarii care erau în cabină. După aproximativ șapte-opt minute, autospecialele de incendiu s-au retras cu greu. În jurul orei 21 s-au tras câteva focuri de armă în plan oblic, probabil ca avertisment, focul fiind executat din spatele cordonului de militari. Precizez că în timpul manifestației de la Universitate i-am văzut și pe piteștenii Alexandru Ștefănescu și Nicolae Decebal. Când a început să se tragă asupra noastră, am fugit pe strada Batiștei spre Ambasada Americană și spre farmacie. Încercând să ne cățărăm pe gardul Ambasadei SUA, am fost împinși și loviți de soldații americani care ne împiedicau să sărim gardul pe teritoriul ambasadei lor. Atunci mulțimea înnebunită de frică a început să fugă pe stradă, fiind urmărită de forțele de ordine și civili - pe care îi prindeau, îi băgau în dube ale Miliției. Îmi amintesc de Dumitru Dincă - acesta, cocoțat pe un stâlp, striga la noi să nu cedăm în fața coloanelor de miliție - de Dan Iosif, care vorbea la portavoce, doctorul Ștefănescu etc. Cu greu am ajuns la Gara Basarab, fiind oprit

și legitimat de două patrule până să ajung la gară. De acolo am luat trenul spre Pitești, ajungând acasă pe 22 decembrie, la ora 3 dimineața, mergând acasă pentru a mă odihni.

Dimineața, în jurul orei 10,30, am ieșit în centrul orașului, pentru a observa starea de lucruri. M-am întâlnit cu Decebal Nicolae, pe care îl cunoșteam din copilărie (mama sa îmi fusese dirigintă în clasele VII-VIII, iar tatăl său, director la Școala Generală Nr. 17). În centrul orașului domnea o stare de încordare teribilă. În parcarea de la "Muntenia" erau trei echipe mixte de milițieni și gărzi civile, iar pe Strada Mare se aflau câte șapte-opt patrule mixte care legitimau și interziceau formarea de grupuri de mai mulți cetățeni. În fața Teatrului de Păpuși "Așchiuță" ne-am întâlnit cu Doru Hotăran Pop, subinginer la Dacia Pitești, pe care îl cunoșteam de la baza sportivă "Progresul", unde dânsul activa ca antrenor de haltere, unde eu practicam judo sub antrenoratul lui Alexandru Babacov, care era bun prieten cu Doru Pop. La ora 11,13-11,30 a venit știrea că generalul Milea s-a sinucis. A început agitația în rândul patrulelor mixte de miliție și luptători ai gărzilor patriotice. Am început să ne agităm și noi și să vorbim (discutăm) în gura mare că a început represiunea. În maximum 30 de minute după această știre a venit în fugă dinspre complexul comercial "Fortuna" și, căzând în genunchi în fața noastră, a strigat: "Fraților, a fugit Ceaușescu! Am scăpat de comuniști!". Atunci, în mod spontan, s-a format un grup de circa 20 de persoane care am început să strigăm lozinci împotriva lui Ceaușescu și a regimului comunist. În parcare a avut loc un incident. Un fost ospătar de la "Muntenia", Marian "Italianu", a început să-l huiduie pe Ceaușescu și să strige la milițieni să plece, dar a fost bruscat de o patrulă mixtă. El a început să se smucească din mâinile lor. Atunci, grupul nostru format ad hoc l-am eliberat și patrulele au fugit în spatele Casei Armatei. Spontan, am luat hotărârea de a ne deplasa la Comitetul Municipal PCR (actuala Primărie). Ajungând acolo, Toma Marian "Pompieru" s-a suit în cârca lui Marlais (Cornel Tănăsoiu) și a mea (Eleodorus Enăchescu) și a spart cu tocul pantofului său drept pancardele de sticlă cu însemnele oficiale ale organizației de partid. O parte din grup a ocupat Primăria, iar cealaltă parte a grupului am hotărât să mergem la Comitetul Județean PCR (Casa Albă), să o ocupăm. Ne-am oprit la Librăria "Eminescu" de unde am scos cele două steaguri din vitrină, cel al PCR, căruia i-am dat foc, și pe cel al RSR. Șefa magazinului ne-a rugat să nu spargem geamurile și a scos împreună cu o vânzătoare (cea scundă și slăbuță) omagiul lui Ceaușescu și toate cărțile comuniste pe care le-am rupt și *Omagiului* i-am dat foc personal. Mergând spre Casa Albă, grupul s-a mai îngroșat cu câțiva demonstranți. Lumea ne privea cu spaimă și neîncredere, ferindu-se a ni se alătura. Pe drum am mai luat câteva steaguri naționale și am strigat lozinci anticomuniste. Ajungând în fața intrării oficiale a Casei Albe, din fosta Piață Lenin, vrând să intrăm în interiorul clădirii pentru a o ocupa, ne-am lovit de rezistența postului de miliție de la intrarea în instituție. Subofițerul a încercat să armeze pistolul-mitralieră AKM de calibrul 7,62, dar l-am luat în brațe, imobilizându-l, soldatul a scos baioneta și bastonul și a început să ne lovească. Decebal și cu mine am ripostat și l-am lovit cu pumnii în stomac și piept, împingându-l în boschetii din partea stângă a intrării, împreună cu subofițierul de miliție - ei au rupt-o la fugă spre Casa Sindicatelor. Atunci l-am împins pe Doru Pop în ușile rămase deschise ale Casei Albe, al doilea intrând Decebal Nicolae, eu al treilea, împreună cu Sorin Glonț, Luxandru Didel, Ion Nicolescu (Semafor sau "Ochilă"), Marlais, Marian Șerban, Constantin Postolache, Claudiu Enăchescu, Constantin Cârstea "Tită", Florian Silișteanu, Decebal Tivig, Vasile Duminică, Marian "Italianu", Silvia Rădulescu, Corina Căunei, Sorin Neamu, George Druță, Daniel Olărescu, Liliana Olărescu, Ovidiu Aslan, Nicolae Stancu, Cornel Budulea, Florea Ilie, Nicolae Constantinescu, Simona Voiculescu Fusaru, Gabriel Cazan, Dan Marius Gherghe, Cristina Vlădeanu, Puiu Leonte, Daniela Mocanu, Daniel Ene, Marian Toma "Pompieru", Marin Velcea – rugbistul, Mircea Dinică, Nicolae Seceleanu, Ovidiu Minoiu, Ovidiu Semenescu, Călin Stănescu, Fifi – șoferul de taxi, Sorin Bălășoiu, Doru Ivan, Gheorghe Babei, Sorin Sekely, Robert Agafiței (lucra la Cinema "București"), Cătălin Daniel Iancu și alții pe care acum nu mi-i mai amintesc. La intrarea în Casa Albă, la capătul scărilor, ne aștepta ing. Vasile Nițu, care ne-a condus la sala de ședințe a Comitetului Județean al PCR la etajul I. Acolo, în jurul mesei ovale am făcut primele liste de organizare și conducere a județului. Am luat hotărârea de a limita accesul celor care începuseră să distrugă mobilierul și să jefuiască patrimoniul clădirii. Am ieșit în balconul clădirii și am început să încurajăm oamenii care începuseră să vină în Piața Lenin. Au fost scoase și aruncate portretele lui Ceaușescu și toate materialele propagandistice ale PCR. Stația la care se vorbea în balcon a fost amplasată de către Robert Agafiței și Ilie Florea, pare-mi-se că era luată de la "Foto Muzica" Fortuna. În sala de consiliu a sosit și un grup care venise de la Teatrul "Al. Davila" din care făceau parte poetul Ion Popa-Argeșanu, Emilian Cortea, Cristian Tuță, Laura Caradima etc. Laura s-a urcat pe masă și a început să țipe că ei trebuie să conducă comitetul de organizare, pentru că ei sunt intelectuali. Atunci, împreună cu Decebal, am apucat-o de mâini și am dat-o jos de pe masă, spunându-i să înceteze. S-au făcut aproximativ cinci liste cu propuneri pentru formarea nucleului de conducere. Între timp a mai venit un grup condus de Cornel Nica, inginer la IRNE, care s-a recomandat ca dizident al lui Ceaușescu, ulterior aflând de la opt oameni care lucrau cu el că la Congresul al XIV-lea a cerut ca în locul lui Ceaușescu să fie instalat fiul său Nicușor, acesta fiind ulterior membru fondator al PDSR. A apărut și dl Gheorghe Diaconu, care a început să țipe că vrea și el un ciolan. A fost îndepărtat de către oameni și dat afară din sala de ședințe. Ion Popa Argeșanu a ieșit la balcon și a început să vorbească mulțimii. A fost huiduit și numit lingău al lui Ceaușescu. A fost scos din balcon și îndepărtat. În sala de consiliu a C.J. al PCR s-a format Consiliul Frontului Salvării Naționale din județul Argeș, președinte fiind ales de noi în persoana lui Doru Pop. Din el făceau parte și cadre ale

COMITETUL JUDETEAN DE SALVARE ARGES

1.

SE APROBA,

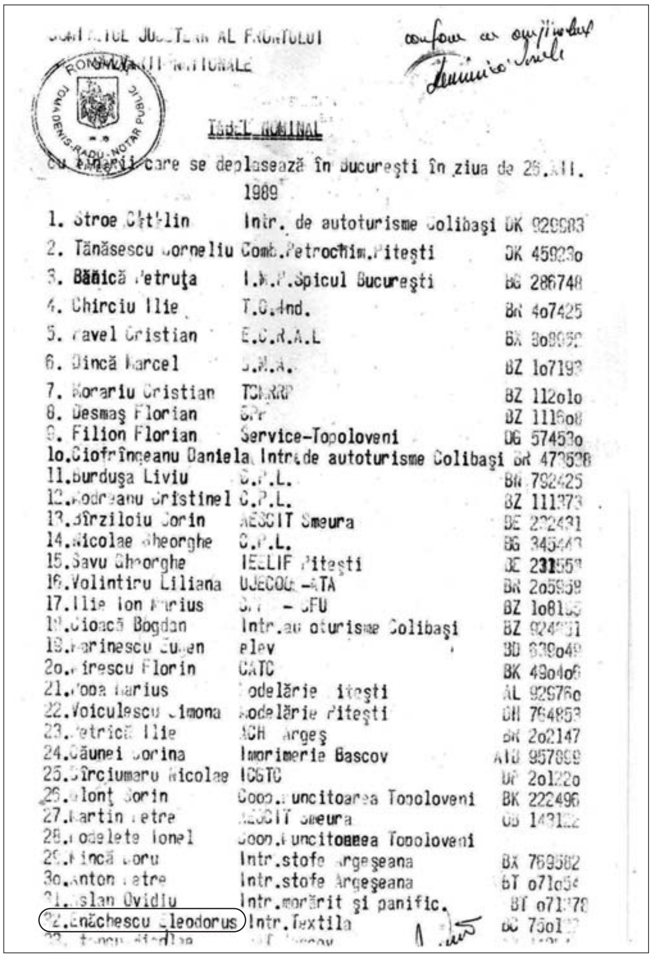
SEF COMITET JUDETEAN DE SALVARE NATIONALA

LISTA

cu persoanele care au primit bilet de intrare în sediul Comitetului Judetean

1. Stancu Nicolae AP 443940
2. Tudosescu Florenta AO 929781
3. Cazan Gabriel DK 222236
4. Bălășoiu Sorin BT o69781
5. Semenscu Ovidiu Traian BG 654848
6. Minoiu Ovidiu BC 378935
7. Ene Daniel BC 151369
8. Stoian Nicolae BT o75296
9. Iorga C-tin DS 169365
1o. Nicolae Gheorghiță BR 858823
11. Enăchescu Eleodorus BC 75o122
12. Prioteasa Denisa GD 177758
13. Vlădeanu Cristina BD 477421
14. Gheorghe Dan Marius DE o24937
15. Leonte Puiu BX 7674o2
16. Mocanu Daniela BZ 554746
17. Surdu Dumitru DH 767477
18. Toma Marian DE 836o4o
19. Ileanca Albert DS o65o92
2o. Lăzărescu Marius
21. Stancău Gheorghe DK 46176o
22. Ciucu Gheorghe BE 132477
23. Budulea Cornel BN 399329
24. Constantinescu Viorel IB957965
25. Marinescu Ghe. DG 3462oo
26. Stanescu Călin BG 286337
27. Ilie Florea DE 984323
28. Velcea Marin BZ 555386
29. Albu Nicolae P.auto o96643
3o. Manole Valerică BD 475325
31. Manoloiu Viorel DE 435382
32. Voinopol Titus DK 22o794
33. Bădănău Sandu BR 867991
34. Dinică Mircea BE 817963
35. Seceleanu Nicolae DA 197o5o

SEF COMITET PAZA

COMITETUL JUDETEAN AL FRONTULUI SALVARII NATIONALE

TABEL NOMINAL

cu tinerii care se deplasează în București în ziua de 25.XII. 1989

1. Stroe Cătălin Intr. de autoturisme Colibași DK 929983
2. Tănăsescu Corneliu Comb.Petrochim.Pitești DK 45923o
3. Bănică Petruța I.M.P.Spicul București BG 286748
4. Chirciu Ilie T.C.Ind. BR 4o7425
5. Pavel Cristian E.C.R.A.L BX 3o8952
6. Dincă Marcel S.M.A. BZ 1o7193
7. Morariu Cristian TCMRRP BZ 112o1o
8. Desmaș Florian SPr BZ 1116o8
9. Filion Florian Service-Topoloveni DG 57453o
1o. Ciofrîngeanu Daniela Intr. de autoturisme Colibași BR 473538
11. Burdușa Liviu C.P.L. BN 792425
12. Modreanu Cristinel C.P.L. BZ 111373
13. Bîrziloiu Sorin AESCIT Smeura DE 272431
14. Nicolae Gheorghe C.P.L. BG 345443
15. Savu Gheorghe IEELIF Pitești DE 231557
16. Volintiru Liliana UJECOOP-ATA BR 2o5959
17. Ilie Ion Marius [illegible] - SFU BZ 1o81[illegible]
18. Cioacă Bogdan Intr.autoturisme Colibași BZ 924[illegible]31
19. Marinescu Eugen elev BD 839o49
2o. Mirescu Florin CATC BK 49o4o6
21. Popa Marius Modelărie Pitești AL 92976o
22. Voiculescu Simona Modelărie Pitești DH 764853
23. Petrică Ilie ACH Argeș BR 2o2147
24. Căunei Sorina Imprimerie Bascov AIB 957899
25. Sîrciumaru Nicolae ICGTC DP 2o122o
26. Olonț Sorin Coop.Muncitoarea Topoloveni BK 222496
27. Martin Petre AESCIT Smeura GB 1431[illegible]
28. Modelete Ionel Coop.Muncitoarea Topoloveni
29. Mincă Doru Intr.stofe Argeșeana BX 769582
3o. Anton Petre Intr.stofe Argeșeana BT o71o54
31. Aslan Ovidiu Intr.morărit și panific. BT o71378
32. Enăchescu Eleodorus Intr.Textila BC 75o1[illegible]

conform cu originalul

miliției, col. Radu Păltineanu, Adrian Șișchin, student, Vasile Duminică, Virgil Banu, maior din partea Armatei (care ulterior s-a dovedit a fi infiltrat în rândurile noastre), colonelul Nanu, de la apărarea civilă, și alții. Președintele Doru Pop a numit pe funcții oameni care să se ocupe de diferite sarcini în anumite domenii. Între timp a venit și colonelul Anghel, care a spus că reprezintă armata și că ne dă tot sprijinul, lăsându-l în consiliu pe maiorul Virgil Banu. A venit și căpitanul Berechet, de la Miliția Municipiului Pitești, care s-a pus la dispoziția noastră mai mult forțat. A fost scos pe balcon unde i-am rupt însemnele vechii miliții de pe revere și manta, pe care a și aruncat-o mulțimii. Înaintea acestora, Doru Pop trimisese la municipiu (Primărie) un grup condus de actorul Mihai Nistor, acesta fiind însărcinat să organizeze și să conducă municipiul Pitești. S-a trecut la organizarea apărării sediului, pentru că începuseră zvonurile că vom fi atacați de forțe loiale lui Ceaușescu, că vor fi aruncate în aer Petrochimia și Barajul de la Vidraru, că apa este otrăvită etc.

Primele arme ne-au fost date de col. Nanu, din rastelul de la subsolul Casei Albe. Doru Pop a ordonat să confecționăm manifeste și să le lipim pe clădirile din oraș, în special la intrarea în magazine și alimentare. De această sarcină s-a ocupat o echipă de tineri în frunte cu Cătălin Iancu. Șef al apărării clădirii Casei Albe a fost numit Vasile Duminică, ajutat de Marian Constantinescu. Primele arme date de col. Nanu au fost încredințate echipei de tineri care trebuia să păzească sediul. Printre aceștia erau: Decebal Nicolae, Ladislau (Loți), Enăchescu Eleodorus, Ovidiu Aslan etc. Constatând că nu sunt arme suficiente pentru apărarea sediului, s-a oferit să ne ajute colonelul Marius Balaban, comandantul C.M.J. Argeș, care a venit cu un IMS plin cu arme și lăzi de muniție, printre care și o mitralieră cu afet, pe care am instalat-o sus pe clădire. Colonelul Anghel a refuzat să ne pună la dispoziție cadre militare pentru apărarea sediului, i-a trimis pe cei de la fanfara militară să asigure paza prefecturii. Aceștia au luat un fel de dispozitiv în jurul clădirii, adică pe terasa de la "Mobilux" și la CEC. Pe terasa de deasupra garajului, pe clădire sau în clădire, dispozitivul de apărare era format din noi, civilii. Au fost trimiși la barajul Vidraru alpiniști pentru a păzi obiectivul respectiv, la fel procedându-se și cu IRNE-ul și Petrochimia; începuse războiul dezinformării. La "Ape" a fost trimis ing. Filip Eleodor, pentru a nu se otrăvi sursele de apă. De la Uzina de Autoturisme "Dacia", șeful de la încercări ne-a pus la dispoziție câteva mașini cu care să ne deplasăm. Menționez că persoanele nu au venit din proprie inițiativă, ci au fost trimise de șeful lor. S-a anunțat că la terasa "Magnolia" mulțimea a imobilizat un grup de cetățeni arabi care vociferau. Am fost trimis de Doru Pop împreună cu Cătălin Iancu și alți tineri să îi aducem la sediul prefecturii. Am mers acolo și am luat în custodie cinci tineri de naționalitate arabă

pe care i-am dus la sediu unde la intrare i-am predat lui Vasile Duminică, cu care i-am percheziționat la piele, asupra lor găsindu-se niște pumnale-stilet și legitimații ale Ministerului de Interne - aveau gradul de ofițeri. Aceștia au fost duși la subsolul clădirii de către Marian Constantinescu și Vasile Duminică - erau parașutiști și șefii dispozitivului de apărare și apărării civile a județului Argeș.

Studenții de la școala de ofițeri ne-au informat că, la sediul garnizoanei, col. Anghel îi ține ascunși pe Băluță, primul-secretar al județului, pe unii din clanul Bărbuleștilor (rudele lui Ceaușescu) și pe toți politrucii argeșeni. Doru Pop l-a rugat pe căpitanul Carp să verifice această informație. Acesta a confirmat jocul dublu pe care-l făcea Anghel cu echipa sa formată din Virgiliu Banu și Dragomir. Doru Pop l-a chemat până la sediu, pentru a colabora cu el la prinderea și anihilarea grupurilor răzlețe de așa-ziși teroriști (de fapt era un tertip pentru a-l scoate din garnizoană și a-l aresta). El a venit la sediu însoțit de câtiva ofițeri, aceștia fiind opriți la intrarea în sediu de către Vasile Duminică. Colonelul Anghel a fost dezarmat în birou de către Doru Pop (i s-a luat pistolul din toc), arma sa luând-o Decebal. Doru Pop l-a imobilizat și a cerut o pereche de cătușe pentru a-l aresta. Maiorul Virgiliu Banu a ieșit neobservat din anticamera biroului, anunțându-l pe colonelul Dragomir că a fost arestat șeful lor, col. Anghel. Colonelul Dragomir a revenit cu trei ofițeri MApN înarmați cu pistoale-mitralieră. Un ofițer cu mustață (cpt.) i-a pus pistolul-mitralieră armat și cu pârghia trasă lui Decebal Nicolae în piept, amenținându-l că îl împușcă. Eu am vrut să intervin și am fost amenințat de alt ofițer (locotenent) cu pistolul-mitralieră îndreptat spre capul meu. În anticameră mai erau și Florian Silișteanu care a fost și el amenințat. Atunci, Decebal a deschis ușa biroului și l-a anunțat pe Doru Pop că suntem amenințați de către ofițerii MapN cu împușcarea dacă nu îl eliberăm pe colonelul Anghel. Atunci a încercat să intre în anticameră Laura Caradima, care văzând gravitatea situației, a dat alarma în sediu. Au venit colegii noștri să ne elibereze. Au fost niște momente de tensiune maximă. Doru Pop a ieșit din birou cu col. Anghel, acesta ordonând încetarea ostilităților. Pe dl Carp atunci l-au amenințat cu arma Virgiliu Banu și Dragomir, punându-l în genunchi. Carp i-a rugat să nu-l împuște, pentru că are familie. Până la urmă, aceștia au cedat în urma presiunii exercitate de colegii care ne veniseră în ajutor. Pop a vrut să vorbească cu Bucureștiul la telefon. Prin firul scurt i s-a comunicat să-l elibereze pe col. Anghel. Mai târziu am aflat că această cerere de eliberare a venit de la sediul central al PTTR de către un domn Călinescu, care ulterior a fost arestat de o comisie de revoluționari trimiși de la sediu pentru a verifica dacă telefoanele sunt supravegheate și interceptate. S-au deplasat și la centrala situată lângă podul de pe lângă Râul Doamnei, lângă stația PECO de la intrarea dinspre Ștefănești spre Pitești. S-a constatat că legăturile telefonice erau sabotate și s-au luat măsurile cuvenite. Apoi s-a hotărât să meargă o echipă de revoluționari la Securitate și alta la Miliția Municipiului, pentru a le lua sub control. Șerban Valeca l-a căutat pe mr. Lică Adrian și mr. Constantin, care făcea judo, iar celălalt, arte marțiale, rugându-i să ne ajute cu căpitanul (sau maiorul) Oancea de la Tancuri. Oancea ne-a asigurat de tot sprijinul, punându-ne la dispoziție tancurile de la unitatea din Pitești. S-a deplasat o echipă desemnată de Doru Pop la sediul Securității. Acolo, după lungi discuții avute la poartă, cadrele de securitate au refuzat accesul civil și controlul asupra lor. Văzând refuzul lor, a intervenit cpt. Oancea, spunându-le (amenințându-i) că o să vină cu tancurile și o să deschidă foc asupra lor. Văzând această situație, Aurel Preda a spus că ne duce la col. Diță, șeful Securității.

Între timp col. Ogarcă a apărut și a fost de accord să colaboreze. Echipa care a controlat și dezarmat Securitatea era formată din: Nicu Seceleanu, dr. Cătălin Rădulescu, Decebal Nicolae, Eleodorus Enăchescu, Sorin Glonț, Marlais, cpt. Oancea de la Tancuri, Marian Constantinescu. S-a procedat la verificarea prezenței cadrelor din inspectorat și a armamentului ce-l aveau în dotare. S-a constatat lipsa a 18 cadre de la apel, cu armamentul din dotare, printre care și fostul șef de la brigada de intervenție antiteroristă, Băieților Longin. După presiunile făcute de cpt. Oancea, s-au depus armele în rastele, care au fost sigilate. La subsol am descoperit o parte din armele care erau lipsă, arme cu care se trăsese recent, pentru că nu erau curățate de fum, cadrele Securității motivând că au fost recent la o tragere la poligon. Inspectoratul de Miliție și Securitate a rămas sub paza și controlul militarilor, iar noi ne-am întors la Prefectură, raportând despre această situație Consiliului FSN. La fel s-a procedat și la Miliția municipiului (în cartierul Războieni).

Pe clădire era amplasată o mitralieră de campanie și în sediu erau instalate cuiburi de tragere, acestea fiind organizate de căpitanul Darie. Precizez că cei de la “Circulație” nu depuseseră armamentul din dotare, drept urmare a fost forțat colonelul Dinu să-i cheme la ordine și să depună armamentul.

La Inspectoratul Județean de Miliție și Securitate, cadre rămase necunoscute până acum au ars zile întregi documente și dosare în containerele de gunoi, care se aflau în curtea lor. Din curtea inspectoratului au plecat două camioane cu documente, care au ajuns la Berevoești (probabil). Menționez că incidentul cu colonelul Anghel s-a întâmplat pe 23 decembrie, dimineața, iar de partea noastră a fost col. Nanu cu oamenii lui.

În seara zilei de 22 decembrie a sosit la Prefectură o familie de la Albota, cu o mașină “Dacia” albă, în care o aveau pe Bărbuleasca, de la Olt, pe care ne-o aduseseră nouă s-o luăm în custodie. Am preluat-o și am dus-o la Doru Pop, care a predat-o armatei, ea fiind dusă la sediul garnizoanei militare.

La Televiziune se făcea apel către populație pentru ajutarea cu sânge și medicamente a personalului TVR și a soldaților ce o păzeau și o apărau. S-a luat legătura cu Spitalul Județean Argeș, care ne-a pus la dispoziție o autospecială (salvare) cu medicamente, bandaje, feșe etc. În fața Prefecturii s-a creat un centru de donare a sângelui. Sângele recoltat a fost depozitat în salvare pentru a fi transportat la București. Cadrele medicale împreună cu șoferul au refuzat deplasarea la București, motivând că ei nu își riscă viața. Salvarea a fost părăsită în fața sediului. Atunci Doru Pop a întrebat cine se oferă să meargă la București cu sângele și medicamentele din salvare. Ne-am oferit eu cu Ovidiu Aslan. Înaintea plecării, Doru Pop ne-a ordonat să oprim la popasul turistic de la km 80 (de pe autostradă) spre a lua apă minerală și a o duce la Televiziune, pentru că se anunțase că apa este contaminată. Am ajuns la București, am trecut prin filtrele create de revoluționari și îndrumați de aceștia am ajuns la Televiziune. Acolo am fost verificați și identificați de către un locotenent (de Securitate) care avea misiunea de a apăra TVR-ul, pe numele de Mihai Dițiu. După ce am descărcat ajutoarele la poarta Televiziunii și au fost luate de către cei de la intrare, am discutat cu cei din dispozitivul de apărare despre ce se întâmplă la Pitești. În această perioadă au apărut și un grup de tineri din județul Argeș (George Druță, Sorin Neamu, Adrian Șișchin, Fifi etc.) care aduseseră o casetă filmată cu evenimentele din Pitești și cu stema județului, cu apelul de solidaritate al nostru cu Bucureștiul și cu țara. Aceștia au intrat în sediul Televiziunii însoțiți de câțiva oameni înarmați din dispozitivul de apărare. După câteva minute a început să se tragă asupra noastră. Am părăsit clădirea în fugă, urcându-ne în mașină și ieșind pe poarta Televiziunii - am fost supuși unui tir de focuri de armă. Părăsind mașina, ne-am lungit pe burtă lângă o bordură, chiar la circa 30 de metri de Televiziune, așteptând încetarea focului care s-a oprit după vreo 40 de minute. Verificând mașina, am constatat că parbrizele, ușile și pavilionul erau ciuruite de gloanțe, dar motorul funcționa. Am părăsit imediat zona de luptă unde exista posibilitatea de a fi uciși. Trecând prin barajele anterioare, am fost chestionați de ceea ce se întâmplase cu

**15 ani de la Revoluție.
22 decembrie 2004,
Pitești, Piața Vasile Milea**

mașina, explicându-le acestora despre ceea ce se petrecuse în fața Televiziunii. Nu știm identitatea celor care au tras asupra noastră și nici motivul pentru care au făcut acest lucru. Ajungând la Prefectura Argeș, ne-am prezentat lui Doru Pop și celor din consiliu, cărora le-am transmis mesajul celor de la Televiziune de a rezista împotriva unei (imaginare) coloane de tancuri care ar putea să asalteze Piteștiul (cu referire în special la Combinatul Petrochimic și I.R.N.E.). Acest lucru i-a fost comunicat și domnului colonel Nanu, care a ordonat să formăm un dispozitiv de apărare a sediului și a obiectivelor menționate. Ni s-au dat arme de către col. Nanu pe tabel, apoi formând un dispozitiv de apărare. Între timp a fost adus la prefectură nepotul lui Ceaușescu, pe nume Marian Stanciu, care era mandatarul hanului turistic din Merișani. Acesta a fost adus de către pilotul de încercări Dan Deliu, care îl capturase pe drumul de la Merișani spre Pitești. Mașina lui Stanciu, un «Mercedes Cobra», de culoare albă, a fost devastată de mulțimea furioasă chiar în fața CEC-ului. A fost însărcinat cu paza lui Marian Stanciu, pe care l-am dus în ultima cameră de la mezanin (actualmente anticamera prefectului). Menționez că acesta poseda o mapă de piele neagră și o geantă diplomat de care nu se despărțea. Acesta era foarte speriat, pentru că fusese la un pas să fie linșat de mulțimea din jurul prefecturii. Se văicărea tot timpul și a încercat să mă mituiască cu un teanc de hârtii de 100 de mărci, pe care le scosese din geanta diplomat. M-a implorat să nu îi fac rău și l-am liniștit că nu i se va întâmpla nimic. După circa o oră a venit îmbrăcat în civil, într-un costum de culoare maro, un individ care a afirmat că este ofițer de miliție și trebuie să-l escorteze pe Stanciu la sediul Miliției. Ieșind împreună cu respectivul ofițer și cu Stanciu, ofițerul a luat mapa lui Stanciu și a luat-o la fugă pe scări. Strigându-l pe Decebal și pe Popa și anunțându-i despre dispariția mapei, aceștia au luat-o la fugă pe scări pentru a-l prinde pe cel care o luase. Pop l-a ajuns din urmă și, imobilizându-l pe acesta, i-a smuls mapa după care l-au bruscat (lovit) pe respectivul ofițer. Percheziționându-l pe acesta și legitimându-l, am constatat că era chiar șeful Miliției municipiului Pitești, Nicolae Berechet. Acesta a fost preluat de Doru Pop și dus în biroul lui. După câtva timp, Berechet a apărut îmbrăcat în uniformă de milițian și a spus că pactizează cu Revoluția Română. Pe Stanciu l-au luat și dus la sediul inspectoratului unde a fost preluat de șeful cercetărilor penale, Constantin. La predarea lui Stanciu către Constantin, Berechet făcea semne disperate în spatele nostru. Surprinzându-l, acesta a început să se bâlbâie și să se scuze. Întorcându-ne la sediu, am fost contactați de către un fost ofițer de miliție, Marian Șerban, care ne-a atenționat că în sediu se află printre noi ofițeri de la Securitate și agenți ai acestora care ne supraveghează și manipulează. Am intrat cu el în sediu pentru a-i identifica pe aceștia. La etajul I, în capul coridorului, pe un scaun stătea un individ între două vârste, îmbrăcat într-o șubă muncitorească. Marian Șerban l-a identificat ca fiind colonelul Slabu, șeful de la spionaj-contraspionaj. Acesta avea sub haină o stație de emisie-recepție, prin care comunica probabil cu cadrele pe care le avea în subordine.

Eleodorus Enăchescu, 22 decembrie 2004, Pitești, Piața Vasile Milea

Ne-am apropiat de el și am auzit când spunea la stație că se menține planul «Radu cel Frumos» în ordinea de zi. Imediat l-am somat să se ridice și să ne urmeze. L-am imobilizat și condus la Doru Pop. Acesta l-a băgat în birou și a stat de vorbă circa 15 minute cu el, probabil «convingându-l» să colaboreze cu noi. În jurul orei 1, Doru Pop cu Nicu Seceleanu au plecat la Berevoești (22-23 decembrie) să îl ia pe consilierul lui Ceaușescu. Aceștia au fost însoțiți de Marian Constantinescu, care era înarmat. L-au adus la sediu și l-au pus sub pază. El a încercat în acea noapte (22-23) să-și taie venele în baia de lângă biroul primului-secretar, dar a fost surprins de Marian Constantinescu și Decebal Nicolae și împiedicat să comită suicidul. A fost imobilizat și păzit cu strășnicie până dimineața. Țin să subliniez alte câteva nume pe care le-am omis până acum. Este vorba despre Bebe Nistorescu, Puiu Leonte și Bogdan, alpiniștii care au plecat pe Transfăgărășan la barajul Vidraru, să apere și supravegheze acest obiectiv extrem de important. De partea noastră, a revoluționarilor, au fost puțini și din armată, col. Nanu, Balaban, cpt. Oancea, maiorul Viman (vânători de munte), cpt. Carp, restul armatei, sub comanda lui Anghel, făcând un joc dublu, chiar au încercat să preia controlul asupra Prefecturii și a principalelor obiective (conform ordinului), ei încercând să ne intimideze prin trimiterea și a două TAB-uri, care urmau «să păzească» Prefectura de atacuri teroriste.

În noaptea de 22 spre 23 decembrie am făcut de gardă pe clădirea Prefecturii împreună cu Ovidiu Aslan, fiind servanți ai puștii-mitraliere pe care o adusese Balaban de la Centrul Militar (de pe Craiovei). N-a fost niciun incident în acea noapte, dimineața am predat armamentul și muniția pe care le primisem pe bază de tabel. Ne-am odihnit câteva ore pe canapelele de la biroul fostului prim-secretar. În ziua de 23 decembrie, la apelurile lansate de Televiziune, conducerea C.F.S.N. ne-a solicitat sprijinul pentru a pleca la București, să apărăm Televiziunea.

Aceștia ne-au pus la dispoziție un autobuz în care am urcat circa 30-40 de persoane. Am primit ordin să oprim la km 80, să luăm apă minerală și alimente pentru Televiziune. La intrarea în autobuz am făcut o listă cu nume, prenume, seria de buletin și întreprinderea sau locul unde munceau respectivii. Îi coordona Cătălin Stroe, care lucra la Colibași, dar fusese ofițer de aviație trecut în rezervă, un om admirabil (între timp am aflat că a decedat). Din grup făceau parte următorii: Sorin Glonț, Silviu Dumitrescu, Corina Căunei, Simona Voiculescu (Fusaru), Cristinel Modreanu, Cioacă Cristian și Bârziloiu Sorin – cu aceștia doi fusesem coleg la școala generală -, Ilie Chirciu, Ovidiu Aslan și alții. Ajungând la București, cei de pe baricade ne-au dirijat către Arcul de Triumf, ca punct strategic pentru accesul în Televiziune. Acolo am fost opriți de militarii MApN și îndrumați pe strada Câmpina, lângă Arcul de Triumf. Am parcat autobuzul și am format un grup (filtru) care-i selecta pe cei care intrau în acea zonă. Am descărcat ajutoarele respective și cu o parte din ele ne-am deplasat spre sediul Televiziunii. În fața intrării principale în Televiziune a început să se tragă în noi dinspre blocurile și clădirile de vizavi de instituție. Ne-am adăpostit în fața porților de acces, unde am stat circa 40 de minute, până a încetat focul. Am predat apa minerală și medicamentele soldaților de la intrare, de la care am aflat că printre ei sunt și argeșeni. Întorcându-ne la Arcul de Triumf, ni s-au pus la dispoziție arme care au fost date pe bază de buletin, pentru a apăra dispozitivul respectiv. Fiind anunțați de un grup de revoluționari că se trage din casa generalului de Securitate Nuțu, ne-am deplasat și noi acolo pentru a anihila acest loc, considerat cuib terorist. Acolo se trăgea asupra noastră cu foc automat, tras în serii scurte. Ne-am baricadat și am asistat la lupta dintre armată și «teroriști» care trăgeau din vila respectivă. După circa o oră de confruntare armată, a apărut un tanc de la MApN care a intrat efectiv în porțile de fier care protejau clădirea. Constatând că focul a încetat, am pătruns în clădire împreună cu armata. Am procedat la o sumară percheziție, constatând că în acea clădire se aflau arme de foc cu muniția aferentă, combinezoane negre, bocanci de parașutiști (cu carâmb înalt). Persoanele care au tras asupra noastră dispăruseră fără urmă. Militarii au ocupat clădirea, iar noi am revenit la barajul nostru de pe strada Câmpina. Am luat parte la paza și apărarea Spitalului Elias, aici fiind aduse și victime (împușcați) ale revoluției. Aici fetele din Argeș au fost admirabile, ajutând cadrele medicale la îngrijirea celor răniți – schimbând bandaje, pansând răni și alinând suferințele celor din spital.

Pe data de 24, percheziționând mașinile care treceau prin filtrul nostru, am descoperit în două mașini arme și muniție. Am procedat la imobilizarea șoferilor, pe care i-am predat armatei. În după-amiaza zilei de 24, dintr-o dubă de pâine s-a tras asupra noastră, spărgând filtrul, dar după circa 50 de metri duba a fost oprită prin foc automat de către armată. În mașină se afla o tânără blondă și un individ înarmați, care s-au predat armatei. Împreună cu Sorin Glonț, Ilie Chirciu, Corina Căunei și Ovidiu Aslan, ne-am deplasat la gura metroului de la Aviatorilor, pentru a ne aproviziona cu alimente. Ajungând la intrarea de la metrou, ni s-au luat datele pentru a fi identificați. Din acel moment am intrat în dispozitivul de apărare din zonă. A început să se tragă. Au fost împușcați (răniți) patru revoluționari. În dimineața zilei de 25 decembrie am părăsit gura de metrou, revenind la autobuzul nostru cu alimente. Pe data de 25 decembrie, la ora 14, am părăsit zona și ne-am întors acasă. O parte din noi au rămas însă acolo. Am ajuns la ora 17 la Pitești, parcând autobuzul în fața CEC-ului. Am raportat CFSN-ului cele întâmplate la București. Pe data de 26 am plecat din nou la București, cu alți tineri, pentru a-i înlocui pe cei rămași acolo. Ne-am întors pe 27 decembrie, cu toții teferi. În 23 și 24 decembrie am însoțit o echipă a televiziuni publice spaniole care a filmat scene cu noi și combatanții (revoluționari) de la Televiziune și de la Arcul de Triumf. Când m-am întors de la București, pe 27 decembrie, am surprins-o pe Denisa Prioteasa în biroul lui Sorin Bălășoiu. Aceasta era amanta și colaboratoarea lui Băieților Longin de la Securitate, care era infiltrată în rândul nostru. În biroul unde ea făcea pe secretara am găsit agenda primului-secretar cu ordinea de bătaie, cu numele ofițerilor și dispozitivele de intervenție în caz de revoltă. Femeia a fost reținută și i s-a făcut percheziție la ea acasă (în bl. J14 din Războieni), de unde au fost ridicate o sumă de documente care fuseseră luate din sediul prefecturii. În noaptea de 27 spre 28 decembrie s-a procedat la tăierea ușii (de lângă centrala telefonică) de la camera în care era depozitată arhiva specială a Comitetului Central, cu dosarele de cadre ale tuturor membrilor de partid și ale obiectivelor județului. Acestea au intrat în posesia armatei după ce au fost «verificate» de diverși indivizi care apăruseră printre noi. Pe data de 28 decembrie am părăsit sediul Prefecturii, mergând acasă, scârbit de ceea ce se întâmpla. Noi, cei care am ieșit în stradă, eram îndepărtați de către «noile» cadre care veniseră la lucru.

Cel puțin așa ne-a explicat dl Doru Pop care și el a fost schimbat din funcție de către Cazimir Ionescu, cu ordin de la București, la presiunea grupului de agenți infiltrați printre noi. Dar aceasta este altă poveste.

Începuse lupta pentru putere, la care noi, cei din lina întâi, nu aveam dreptul.

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND EVENIMENTELE DERULATE LA PITEȘTI ÎN ETAPA DECEMBRIE 1989 – IANUARIE 1990

Prof. univ. dr. Petre POPA

La sfârșitul anului 1999 consemnăm împlinirea unui deceniu de când în România s-au desfășurat evenimentele din decembrie 1989, având repercusiuni fundamentale asupra tuturor componentelor exprimării noastre interne și internaționale. Succesul manifestărilor protestatare, declanșate inițial la Timișoara, extinse viguros în alte zone și finalizate la București, a integrat, firesc, multiple nuanțări locale, printre acestea aflându-se și cele proprii reședinței județului Argeș.

Acceptăm apriori principiul conform căruia existența unui popor se coagulează în măsură considerabilă prin subsumarea și analiza momentelor sau faptelor ce surprind coordonatele esențiale specifice diferitelor entități teritoriale. Ca atare, se poate prefigura concluzia că eșafodajul demonstrațiilor antitotalitare de acum zece ani, precum și cele ulterioare, s-a bazat pe idealurile și acțiunile exprimate cu optimism de majoritatea covârșitoare a populației din întreaga țară, mai ales prin locuitorii săi tineri.

De aceea, paginile următoare își propun să reliefeze, folosind maniera specifică ilustrării de factură istoriografică, modul cum piteștenii au contribuit la reușita revoluției române din decembrie 1989, militând apoi continuu pentru relansarea existenței contemporane autohtone în noul context politic și economic național.

Asemenea inițiativă publicistică legitimează asumarea obligației morale de a oferi cititorilor de astăzi, dar mai ales pentru generațiile viitoare, cât mai multe repere privind integrarea municipiului Pitești în tumultul ultimilor ani ai veacului nostru, ca suport pentru începutul mileniului III creștin.

Credibilitatea demersului implică valorificarea cu multă rigoare a documentelor timpului, decantarea relatărilor mass-media, sintetizarea convorbirilor realizate cu participanți la cele mai importante momente, deseori tensionate, derulate în decembrie 1989 la Pitești, ori a notificărilor personale pe care autorul le-a creionat în acele zile și nopți. Toate sursele folosite au avut ca punct de referință, prioritar, motivațiile care au determinat ca oamenii din acest reprezentativ municipiu să contribuie activ la dimensionarea climatului revoluționar din România.

*
* *

În perioada 1950–1989, așezarea urbană Pitești a etalat, pe baza preceptelor de factură socialistă, o continuă sporire a potențialului său economic, demografic, urbanistic, spiritual și social.

Relevant rămâne aspectul că, mai ales după anul 1960, pe vatra tradițională a orașului, precumpănitor însă în arealul adiacent, au fost amplasate mari unități industriale. Unele din acestea aveau, la timpul respectiv, tehnologii moderne, reprezentând deseori un adevărat criteriu de unicitate națională.

Concomitent, gradul de atractivitate spre Pitești al specialiștilor din diverse regiuni ale țării s-a accentuat. Totodată, extensia calificării în noi meserii a sute de muncitori, proveniți mai ales din lumea satelor, gratuitatea frecventării școlilor profesionale, a liceelor de specialitate ori a cursurilor de maiștri, au determinat modificarea fundamentală a indicilor demografici, localitatea seculară de pe Argeș devenind una dintre marile așezări ale României contemporane.

Edificarea platformelor industriale, precum și creșterea populației au determinat, firesc, restructurarea urbanistică. Ritmul construcțiilor de locuințe, preponderent în blocuri, a devenit tot mai alert, fiind înscrise pe harta municipiului Pitești mari cartiere, noi străzi, piețe civice, bulevarde. Sfera serviciilor s-a diversificat, a fost reclădit centrul vechi al

orașului, amenajările ambientale contribuind pregnant la definirea personalității sale.

Pe plan spiritual a devenit evidentă, treptat, amplificarea și diversificarea rețelei școlare de toate gradele, apărând ca noutate absolută la Pitești învățământul superior. S-au edificat și amenajat mai multe instituții culturale, a cunoscut noi valențe activitatea artistică și de creație, municipiul Pitești participând frecvent la dialogul valorilor naționale și internaționale.

Din punct de vedere social, în anii regimului comunist piteștenii nu s-au confruntat cu probleme insurmontabile. Aveau locuri de muncă și câștiguri rezonabile, foarte mulți au primit de la stat apartamente, repartizate prin întreprinderi și instituții, copiii beneficiau de multiple facilități, pornind de la creșe și grădinițe, gratuite, până la cursurile universitare, fără perceperea unor taxe. Manualele erau oferite de școli. Asistența sanitară prezenta specificul activităților cu caracter popular.

Enumerarea unor asemenea considerente ar putea continua. Ca urmare, din punct de vedere logic, nu se justifică acreditarea conceptului nihilist, referitor la nivelurile atinse de diferite compartimente specifice acestui cunoscut centru urban, în timpurile ce au precedat evenimentele de la sfârșitul deceniului nouă al secolului XX.

Totuși, în ultima decadă a lunii decembrie 1989, mii de locuitori ai municipiului Pitești, prin demonstrații pașnice dar insistente, au solicitat, aidoma celor din alte locuri fierbinți ale țării, schimbarea sistemului politic existent, iar prin aceasta, redimensionarea modului lor de gândire și existență. Ce i-a determinat să precedeze astfel? Formal, prinde contur chiar exprimarea unei contradicții între atitudinea lor din decembrie 1989 și avantajele majore acordate prin legile sau practicile din anii anteriori.

Motivațiile coparticipării piteștenilor la acțiunile ce anunțau alte vremuri erau însă multiple.

*

* *

Dintotdeauna, oamenii și-au pus problema organizării într-o manieră mai convenabilă a structurilor contemporane vieții lor. În acest sens au alcătuit proiecte ideale și au sfârșit prin a recunoaște că nu există o societate care să le corespundă întru totul.

Nu s-a descoperit deci, până acum, elixirul perfecțiunii și existenței sine die pentru perioadele ce construiesc istoria umanității. Sub asemenea severitate ideatică se înscrie și etapa socialistă a României, decantând, cu toată centralizarea sa excesivă, diverse particularități locale. În consecință, evenimentele din decembrie 1989 de la Pitești au reprezentat pentru unele generații supraplinul anumitor nemulțumiri acumulate de-a lungul timpului, iar pentru tineri, speranța alinierii la standardele modernității occidentale considerate, pe bună dreptate, superioare.

Preliminariile se regăsesc, retrospectiv, în variate domenii și ipostaze. Punctul forte al municipiului Pitești, mai ales în anii epocii Nicolae Ceaușescu (1965–1989), a fost, așa cum s-a precizat, industria. Intrate în funcțiune prin anii ’70, multe dotări ale capacităților existente erau după două decenii de funcționare depășite moral, iar nivelurile de producție, de calitate și productivitate, impuse prin sistemul planificării decadale, se obțineau cu eforturi și riscuri foarte mari.

Pentru împlinirea indicilor prestabiliți, uneori se foloseau schimburile prelungite, lucrul de duminică, munca patriotică, recuperarea sărbătorilor oficiale etc. Prin introducerea indicatorului producție marfă vândută și încasată, existau ateliere, secții, sectoare ori fabrici care intrau în incapacitate de plată a materiilor prime, materialelor, utilităților și chiar a salariilor.

Așadar, eficiența economică a unor activități productive din Pitești se punea deseori sub semnul incertitudinii, existând, mai ales în industria ușoară, stocuri greu vandabile. În anii 1988–1989, pentru reducerea consumului de energie electrică, se practica frecvent debranșarea temporară a marilor consumatori, deseori și a celor casnici. Fiind un centru industrial plurivalent, de maximă importanță națională, municipiul Pitești a suportat totuși, mai ales după 1985, criza de materii prime, cu deosebire a petrolului, cauciucului natural, bumbacului și a lânii din import, iar menținerea ritmicității montării de automobile era grevată prin neonorarea la timp a obigațiilor din partea colaboratorilor orizontali.

La acestea s-au adăugat multe altele, unele fără oportunități cu caracter social–economic de masă, altele definindu-se ca suporturi sau idealuri ale grupurilor politice ori, pur și simplu, ca exprimări ale opiniilor personale, inclusiv de natură religioasă…

*

* *

Acțiunile protestatare de stradă au început la Pitești, efectiv, în ziua de 22 decembrie 1989, în jurul orei 13, fiind direct determinate de cele întâmplate în București.

Un impact deosebit asupra stării de spirit și a atitudinii fățișe împotriva conducerii superioare a Partidului Comunist Român l-au avut: eșecul mitingului din Capitală, sinuciderea generalului Vasile Milea, ministrul Apărării Naționale, originar din Lerești-Argeș, emisiunile posturilor naționale de radio și, mai ales, cele ale televiziunii române.

După fuga cuplului Nicolae și Elena Ceaușescu din sediul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, în mod spontan, grupuri formate din tineri, precum și alți cetățeni, s-au strâns în Pitești inițial la intersecția străzii Victoria cu Calea București, în imediata apropiere a Teatrului *Alexandru Davila* și a Farmaciei nr. 4. În deplasarea lor spre Piața Civică Centrală, numită atunci *V.I.Lenin* (în prezent: *Vasile Milea*), pe strada Victoriei, s-a spart cu pietre firma Comitetului Municipal Pitești al Partidului Comunist Român. Totodată, lucrătorii Librăriei *Mihai Eminescu* au fost determinați să demonteze expozițiile ce cuprindeau cărți purtând semnătura liderului comunist, portretul acestuia și alte însemne care anunțau apropiata sărbătoare, la 30 decembrie 1989, a proclamării Republicii în 1947.

Primul obiectiv vizat de demonstranții din Pitești a fost sediul Comitetului Județean Argeș al P.C.R. și al Consiliului Popular Județean, numit, printr-o exagerată similitudine, *Casa Albă*. Spre această clădire s-au îndreptat și alte grupuri de oameni venite din diverse zone ale orașului. Cel constituit inițial, amintit mai sus, a pătruns în edificiu prin intrarea principală din Piața Centrală. Milițianul de gardă, deși înarmat, nu a opus nicio rezistență. Urcând la etajul I, au găsit liber biroul primului-secretar al Comitetului Județean Argeș al P.C.R., care îl părăsise în urmă cu două ore, stabilindu-se la Garnizoana Militară. Demonstranții nu au fost practic obstrucționați de activiștii ce asigurau permanența, în demersul lor de a ajunge în Sala mică de ședințe, unde se recepționau, de regulă, teleconferințele, apoi pe balconul principal orientat spre Piața *Lenin*.

Alt grup de protestatari a pătruns în același imobil prin Poarta 2, dinspre CEC, fără a fi obligat să forțeze intrarea străjuită de un funcționar neînarmat, dar în uniformă specifică, reprezentând Paza Civilă Contractuală. Se va stabili tot la etajul I în biroul folosit până atunci de secretarul cu propaganda al Comitetului Județean Argeș al P.C.R., preluând apoi și biroul secretarului cu probleme organizatorice.

Concomitent cu asemenea acțiuni curajoase de stradă, un alt nucleu coordonator se conturase deja în interiorul Casei Albe, format, în principal, din ofițerii de la Comandamentul Județean al Gărzilor Patriotice și funcționari ai Consiliului Popular Județean Argeș, unii fiind special echipați pentru a asigura paza instituției în ziua respectivă. Sediul lor a devenit biroul secretarului cu probleme economice al Comitetului Județean Argeș al P.C.R., aflat, de asemenea, la etajul I.

În primele ore ale după-amiezii acestei memorabile date, 22 decembrie 1989, precum și în noaptea de 22–23 decembrie 1989, prin sediul oficial al reședinței județului Argeș s-au perindat, fără nicio restricție, mii de cetățeni ai municipiului Pitești.

În stăpânirea lor au intrat cele mai multe spații de la subsol, mezanin și etajul I, de aici pornind diverse inițiative, cu specific local, prin care s-au consolidat spiritul și acțiunile cu caracter revoluționar. A doua zi după constituirea primului organism provizoriu al F.S.N., notificat în presa locală, *Comitetul de Salvare Națională al Județului Argeș,* președinte Doru Mihai Pop, la cele două intrări s-au instalat posturi de pază formate din tineri cu banderolă tricoloră pe braț, ceea ce a determinat o anumită rigoare în accesul persoanelor venite din exterior.

Alt loc fierbinte a devenit sediul actual al Primăriei Pitești. După trecerea primului val de demonstranți spre sediul județului, următorul grup, format ad hoc în fața statuii lui Nicolae Bălcescu, a intrat în clădirea Comitetului Municipal Pitești al P.C.R., unde se aflau și principalele servicii administrative ale Consiliului Popular local. Și aici, spre seară, se va constitui primul organism al noii puteri, condus de actorul Mihai Nistor…

În ziua de 9 ianuarie 1990, pe baza decretului–lege adoptat la 7 ianuarie 1990 de Consiliul Frontului Salvării Naționale din București, a fost instalată noua conducere administrativă a municipiului Pitești, primar devenind Nicolae Olteanu, iar viceprimar, Ion Bădescu.

Tot la 9 ianuarie 1990, conducerea politică a județului Argeș avea să revină unui Consiliu reorganizat al Frontului Salvării Naționale, condus de dr. ing. Visarion Chirilă.

A doua zi s-a ales Biroul Executiv, format, alături de președintele amintit, din doi vicepreședinți, un secretar și cinci membri. În continuare, viața politică locală s-a conexat sensului național până în etapa actuală…

(Referat prezentat la sesiunea a XXX-a Muzeului Județean Argeș, 26 noiembrie 1999)

România după 1989

Prof. Ionel-Claudiu DUMITRESCU

Evenimentele din 1989 au dus la prăbușirea regimului Ceaușescu, dar noile autorități n-au fost pregătite să ducă o coerentă politică economică. Au rămas angrenate în sterile lupte de partid pentru putere în timp ce degradarea averii publice se accentua. Privatizarea s-a făcut haotic, cu un singur scop evident: acapararea întreprinderilor rentabile. Nu s-au căutat investitori serioși, ci doar persoane care să asigure o șpagă consistentă pentru fabricile demontate ca fier vechi. A fost doar o acumulare primitivă de capital.

Vânzarea rapidă a mașinilor de mare putere a dus la situația hilară de a nu se putea interveni decât cu mare întârziere în cazul unor calamități naturale sau accidente. Cu mare greutate s-a reușit scoaterea epavei navei *Rostock* din apele canalului Sulina. Americanii au întors cuirasatul *Oklahoma* după atacul de la Pearl Harbor și au pus pe linia de plutire alte câteva nave similare în condiții de război. Pompierii de la Iași nu au scări de intervenție pentru etajele superioare și nici banalele saltele. Situația este însă generalizată.

Retragerea bruscă a statului din mediul economic pe motivul neimplicării într-o economie liberă a provocat o prăbușire a marilor întreprinderi și, implicit, decăderea unor regiuni întregi. Se știe că statul are datoria să susțină comerțul la distanță și orice mare putere aplică acest principiu, chiar dacă unele doctrine susțin de fațadă altceva. Totul pleacă de la incapacitatea guvernaților de la București de a stabili direcții clare de dezvoltare. Chiar dacă se realizează periodic o infuzie de sânge provincial prin alegeri, ideile rămân aceleași, perimate și sterile. Provincia e lăsată să se descurce singură și se poate vorbi chiar de o exploatare venită din partea unei capitale supradimensionate și pline de birocrați inutili. Parlamentul României este o instituție ineficientă tocmai prin efectivul numeros și, mai ales, prin concepțiile eronate pe care le promovează. Deputații și senatorii au impresia că reprezintă o mare putere, că sunt egalii trimișilor din SUA sau Uniunea Europeană și preferă excursiile în străinătate de parcă cineva i-ar lua în seamă. Averile câștigate ilicit, nerespectarea legii și lipsa din ședințe când se discută legi importante duc la scăderea prestigiului și la ideea că instituția legislativă trebuie reformată pentru a putea emite pretenții că suntem conduși în mod eficient. Imensa clădire a Casei Poporului apasă prin cheltuielile deosebite, tavanele fiind poleite cu foiță de aur. Dacă parlamentarii reprezintă instituția fundamentală a țării, vizitele funcționarilor din ministere, prefecturi și primării se pot justifica cu mare greutate. Interesele economice ale țării nu intră în calcule, din simplul motiv că fabricile mari au fost falimentate după 1989. *S-a preferat jupuirea oii în locul unei tunderi eficiente*.

Deciziile eronate după 1989 nici nu mai pot fi contabilizate. Să amintim doar câteva dintre ele. Fabricile de camioane și tractoare din Brașov au fost considerate nerentabile, cu toate că utilajele din agricultură sunt în mare măsură bune de fier vechi, depășite după 30 de ani de serviciu în condiții grele. Ar fi fost necesare niște licențe de motoare fiabile și totul ar fi intrat în normal. Situația se prezintă în mod asemănător cu uzina ARO din Câmpulung, unde se fabrica un autoturism bun pentru transporturi de marfă pe drumurile proaste ale țării. Era rezistent precum un catâr. Nu trebuie să uităm că Toyota s-a impus pe piața auto și cu produse de acest tip, deosebit de utile și în conflictele militare contemporane. Aparatura rețelelor electrice are o vechime apreciabilă și nimeni nu mai încearcă o înlocuire de amploare. Nu se mai miră nimeni când se distruge aparatura electrocasnică a oamenilor din cartiere întregi. Orașul București cunoaște frecvent pene de curent. Privatizarea rețelelor electrice nu va avea aspecte pozitive. Investițiile sunt puține și se fac doar pe regiuni. Închiderea termocentralelor a dus la diminuarea puterii instalate pe fondul creșterii consumului de energie.

Agricultura a ajuns la pământ, pentru că fostul inventar al cooperativelor agricole a fost împărțit și, în mare măsură, distrus. Nici I.A.S.-urile n-au scăpat de febra jafului și puține mai produc la un nivel calitativ ridicat. Culmea valului distrugător pentru zootehnie s-a înregistrat atunci când animalele au fost lăsate să moară pur și simplu de foame. Imaginile erau șocante. A fost un adevărat tsunami. Procesul continuă și nimeni nu vede. Să luăm doar un exemplu punctiform. În comuna Bradu, satul Bradu de Sus, se află grajdurile colectivului. Au rămas fără acoperișuri și ruinarea se desăvârșește pe zi ce trece. Nici fosta brutărie nu se află într-o stare mai bună. Autoritățile locale privesc cu indiferență situația, motivând că nu găsesc investitori particulari sau că nu sunt interesați de clădirile achiziționate. Lovituri noi au fost date crescătorilor de păsări în urma declanșării isteriei gripei aviare în 2006. Producătorii au ajuns să-și lase păsările să moară de foame pentru că nu le pot vinde pe piața internă și nici în alte țări. S-a dat liber la aducerea de carne din Brazilia și SUA, ceea ce înseamnă carne ieftină, dar pierderi mari prin dispariția locurilor de muncă. Dacă fermele au o situație financiară ce le permite să reziste un timp, distrugerea găinilor din gospodăriile populației a dus la scăderea nivelului de trai, fără ca autoritățile să poată demonstra că măsura eutanasierii a împiedicat răspândirea epidemiei. A fost o lovitură dură la fondul biologic al speciilor domestice, țăranii având păsări de curte. Acum vor fi obligați să le înlocuiască prin mutanți europeni cu carne chimizată și puțin rezistenți în mediul natural. Carnea de la găinile țărănești nu se compară calitativ cu cea obținută industrial, dar războiul economic nemilos a lovit cu o adevărată vânătoare de vrăjitoare găinile, curcile, gâștele și rațele. Am asistat la relansarea rugurilor Inchiziției sau a celor din Al Doilea Război Mondial. Nimeni n-a sărit în ajutorul găinilor, așa cum s-a procedat cu câinii maidanezi care au reușit să omoare oameni. Probabil că pierderile provocate de câinii vagabonzi sunt mai mari prin tratamentul

antirabic și prin zilele de muncă irosite de victime. Statul a uitat că orice economie se protejează prin taxe vamale ridicate și cel mai bun exemplu îl reprezintă chiar SUA, țară care deține locul întâi în propaganda pentru comerțul liber. Onestitatea nu are nimic în comun cu politica și economia. Serele și sistemele de irigații au fost lăsate în seama autorităților locale și s-a ales praful, pentru că furturile s-au amplificat pe măsură ce eficiența poliției s-a diminuat. Livezile și podgoriile au fost retrocedate și țăranii, lipsiți de fonduri și utilaje, au preferat să cultive porumb. N-a existat o intenție reală să se pună la punct o rețea de fabrici pentru sucuri naturale și ne otrăvim cu produse sintetice similare detergenților. Excesul de zahăr din sucuri și prăjituri a contribuit la sporirea numărului de diabetici și la apariția obezilor peste limitele normale. **Aspartanul** și coloranții sporesc sursele de îmbolnăvire. Poluarea industrială din epoca lui Nicolae Ceaușescu a fost înlocuită cu una internă, mult mai periculoasă. Nici produsele alimentare nu mai sunt controlate eficient și cetățeanul a fost lăsat la mâna întreprizătorului privat, care numai bună-credință nu are. Sporirea numărului de bolnavi de cancer poate fi pusă pe seama aditivilor alimentari. Presa se limitează la a trage semnale, iar guvernanții își văd de interesele private. **Nitritul de sodiu**, substanță puternic cancerigenă, se adaugă, în locul banalei sări, pe post de conservant. Este o adevărată crimă în țara unde există munți de clorură de sodiu. Ceea ce a fost bun timp de mii de ani la conservarea produselor alimentare nu mai satisface gusturile industriașilor din domeniu. Nu trebuie să ne speriem totuși. Pe multe produse se specifică efectuarea dozării conform normelor legale în vigoare. Un reprezentant al autorităților argeșene declara pe un post de televiziune că dacă nitritul nu depășește concentrația de 7 mg la 100 g de compoziție nu este periculos. Avea o logică de fier. Nu înțeleg atunci de ce occidentalii nu suportă îngrășămintele pe bază de azotați și noi introducem substanțele de descompunere direct în mâncare. Dar birocratul a mers mai departe cu afirmațiile eronate. A spus că și sarea poate să fie toxică pentru cei suferinzi de inimă. Ceea ce nu sesiza venerabilul apărător al sănătății publice este faptul că banala clorură de sodiu a rămas indispensabilă vieții pe această planetă din cele mai vechi timpuri. Se știe că orice produs în exces dă reacții secundare, dar nu trebuie acum să introducem mii de substanțe chimice în alimentație pentru că nu le interzice un minister sau altul. Probabil că românii îl vor depăși pe celebrul Mithridates VI Eupator, dar acesta își administra voit doze de otravă pentru a se apăra de asasinii dornici de putere. Statul și-a pierdut rolul de protector al sănătății publice și acum suntem supuși la o chimizare intensivă.

Scăderea potențialului românesc se vede și în domeniul infrastructurii. Căile ferate au fost privatizate pe motiv că nu sunt rentabile, iar reparațiile se fac cu mare întârziere. Multe tronsoane mai au încă traverse din lemn, deci sunt incapabile să susțină trenurile de mare viteză. Calea ferată din Valea Jiului nu mai are semnalizare, toate elementele metalice fiind furate, iar autoritățile privesc pasive cum înfloresc societățile colectoare de fier vechi. Nu prea se pune întrebarea de unde se poate strânge metal într-o regiune deficitară. Nici măcar calea ferată spre Giurgiu n-a fost

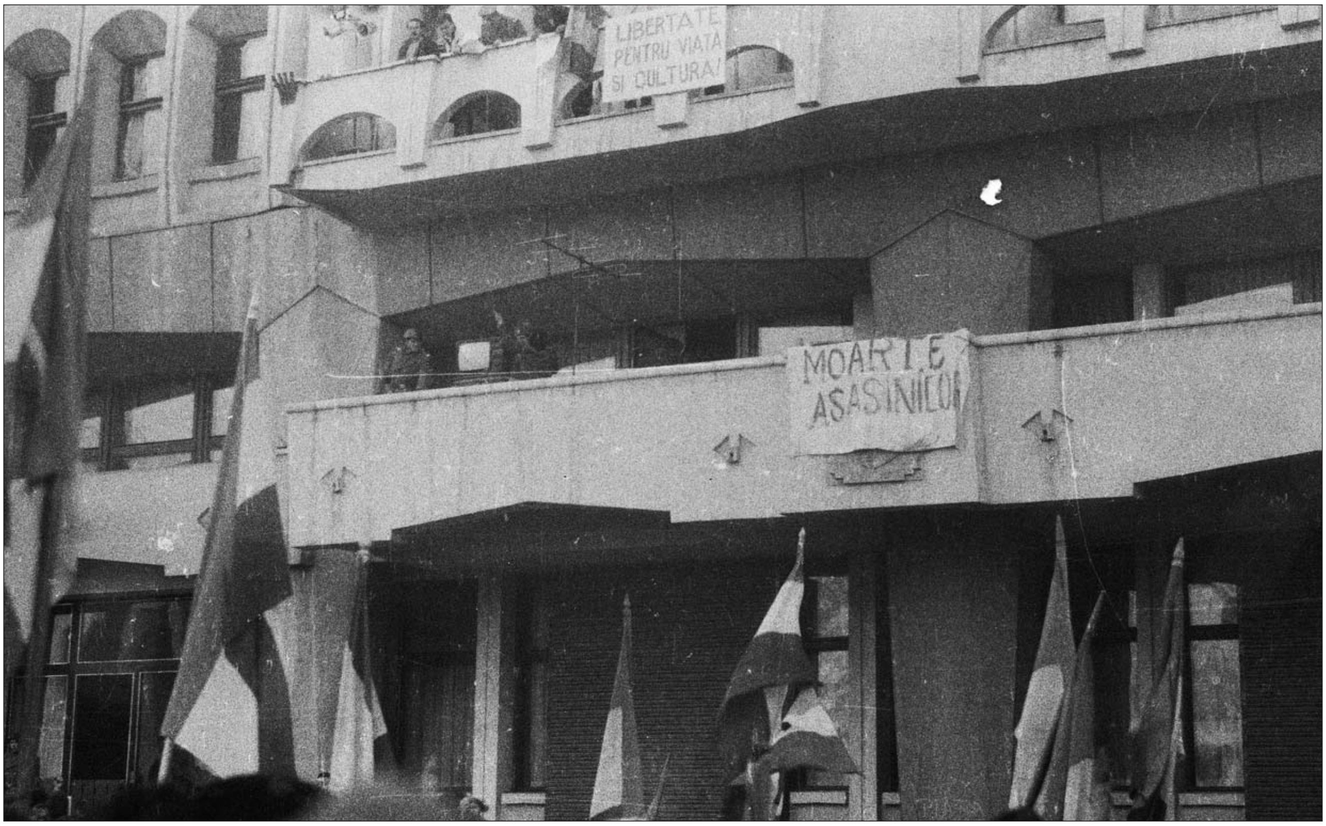
– continuare în pagina 18 –

Piteștiul în imagini -

DECEMBRIE 1989

– urmare din pagina 15 –

dublată și electrificată pentru a deveni interesantă pentru europeni și a asigura legătura capitalei cu fluviul. Numărul de locomotive s-a redus dramatic și *Săgeata albastră* reprezintă un pas înapoi, pentru că mașina consumă combustibili fosili într-o epocă în care se pune accent pe energia electrică. Anul 1999 găsea România cu un parc de 3.418 locomotive, ceea ce înseamnă o pierdere de 954 de unități față de anul 1994. Locomotivele sunt vechi și multe au peste trei decenii de viață. Probabil că în Occident nu se mai găsesc decât în muzee. Drumurile au ajuns într-o stare deplorabilă și pot fi comparate cu cele de pe la 1915. Nu sunt nici suficiente utilaje pentru intervenții rapide în cazul alunecărilor de teren pe șosele sau cu drumuri cu tot. Inundațiile din 2005 au confirmat lipsa de tehnică modernă și eficientă pentru a neutraliza rapid efectele intemperiilor. Dacă efectele au fost mici, Dunărea a lovit din plin în primăvara anului 2006, localități întregi fiind rase de pe fața pământului (Rast, județul Dolj etc). Guvernanții au reușit să se scuze aruncând vina pe Nicolae Ceaușescu. Un mort nu poate fi vinovat de distrugerile provocate de nepăsarea celor care se ceartă inutil prin ședințele Parlamentului. A crescut numărul automobilelor particulare, ceea ce înseamnă o creștere a nivelului de trai, dar, în același timp, a dus la sporirea poluării și la o risipă de petrol fără precedent în istoria României. Grevele vor acutiza situația din transporturi, dar s-ar putea să fie afectată întreaga economie. Automobilele vor impune o lărgire a rețelei de drumuri și trecerea la autostrăzi, ceea ce timid s-a și început. Autostrăzile implică scoaterea terenurilor arabile din circuitul agricol, cu consecințe imprevizibile pentru mediu. Lipsa lucrărilor de amenajări funciare a dus la inundații, surpări de maluri și degradarea iremediabilă a solurilor fertile de pe suprafețe apreciabile. Rețelele de apă potabilă sunt vechi și nu mai asigură un lichid vital, ci un amestec de microbi și impurități. Statul are datoria să se ocupe de marile lucrări, comunitățile locale fiind prea slabe din punct financiar pentru a susține efortul. Exemplele sunt suficiente în istoria relativ recentă a României. Locuitorii comunei Leșile (județul Argeș) nu puteau să repare școlile la nivelul anului 1941. Vreme de război, se va spune, dar situația dura de ceva vreme. Perioada interbelică a fost lăudată prin multe manuale și lucrări științifice pentru realizările deosebite, dar aprovizionarea cu banala apă a fost lăsată pe seama comunelor, ceea ce a favorizat menținerea bolilor gen febră tifoidă sau dizenterie. Și astăzi situația se menține asemănătoare, pentru că firmele particulare au tot interesul să încaseze banii și să nu se implice în lucrări de amploare.

Decăderea industriei a dus la o scădere a volumului exporturilor și, în același timp, la o scădere a prestigiului internațional prin tipul mărfurilor oferite. S-a ajuns să se livreze fier vechi, cioburi de sticlă și cherestea, produse ce se pot prelucra superior în țară. Alvin Toffler scria cu multă vreme în urmă că doar țările producătoare de tehnică de vârf vor conta în comerțul mondial și se vor bucura de prestigiu. Flota românească a fost lăsată pe seama unor societăți particulare, navele s-au vândut ca fier vechi la prețuri derizorii și nu cred ca un astfel de jaf în timp de pace să mai aibă egal. Cred că și pentru vreme de război se poate face cu greu o comparație. Nu trebuie să se uite că un vapor are mai multe vieți prin reparații capitale și poate fi folosit peste 50 de ani, chiar și un secol pentru țările care nu-și permit tehnică nouă. Nici turismul nu poate contribui în mod semnificativ la aducerea de fonduri, pentru că monumentele nu sunt puse în valoare, iar muzeele nu au exponate din cele mai interesante. S-a casat tehnica sovietică de război, dar nu s-au păstrat modele ce poate nu există decât în fosta U.R.S.S. Motivul a fost unul pueril: trebuie să respectăm tratatele de dezarmare. Se știe însă că piesele de muzeu nu mai au valoare practică și, eventual, pot fi neutralizate.

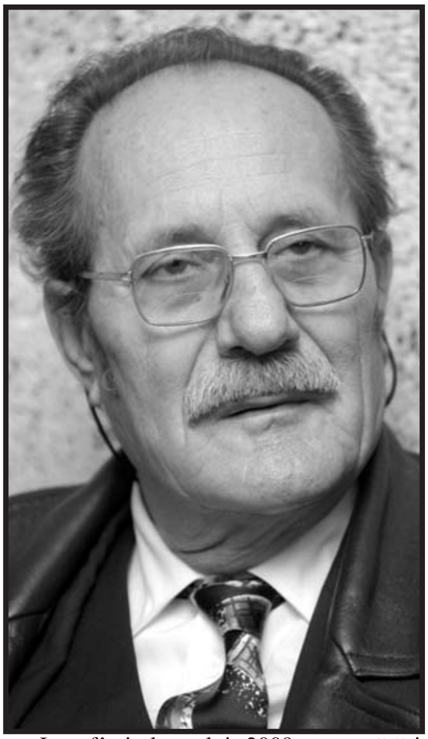
Stafidirea României devine evidentă atunci când se trece la capitolul demografic. Populația a îmbătrânit și decedații nu mai pot fi înlocuiți, pentru că tinerii sunt atrași de valul turbocapitalismului ce nu mai permite o viață personală prin numărul orelor de muncă impuse, iar salariile nu mai asigură întreținerea la standarde decente a familiilor numeroase. Dacă se ține cont de statisticile demografice, familia are sub trei membri. Se știe că pentru menținerea populației la un nivel constant, fiecare familie ar trebui să aibă cel puțin doi copii. Femeile nu-și mai doresc acum un număr mare de sarcini, pentru că se dedică total carierei. Sunt lovite de fenomen îndeosebi femeile intelectuale. Nici patronii nu mai sunt interesați decât de valorificarea forței de muncă și nu mai contează decât prețul scăzut. Marile orașe, tradițional dependente de importul de oameni din mediul rural, sunt afectate deja de scăderea demografică. Situația devine critică pentru sate. Tinerii sunt atrași de salariile din fabricile românești, iar cei puternici și rezistenți sunt apreciați și în Europa. Intelectualii, lipsiți de perspective într-o țară cu o economie distrusă, pornesc în valuri spre un Occident mai darnic. Se acceptă și muncile prost plătite pentru localnici, dar mult mai bine remunerate decât în țară. **Turbocapitalismul înseamnă o deplasare rapidă a forței de muncă și doar cei capabili de efort prelungit își vor asigura standarde ridicate.** Creșterea vitezei economice duce la un permanent stres în condițiile în care locurile de muncă nu mai sunt garantate. Nu mai trebuie să mire pe nimeni numărul mare al sinuciderilor înregistrate anual și chiar copiii simt presiunile sociale. Accidentele rutiere vor continua să facă ravagii în condițiile în care drumurile sunt subdimensionate pentru actualul trafic, iar oamenii se grăbesc pentru o integrare perfectă în lumea dezlănțuită a banului. Se sting anual sute de potențiale familii, dar autoritățile se mulțumesc să contabilizeze numărul victimelor. Introducerea sistemului computerizat de supraveghere este abia la început și creșterea numerică a automobilelor va compensa măsura. Doar într-un an au pierit 2.877 de persoane și au fost rănite 8.198, ceea ce echivalează cu o încleștare serioasă din Al Doilea Război Mondial. Autostrăzile au rămas doar surse sigure de îmbogățire pentru cei care dau autorizații. Satele izolate au început să dispară, dar fenomenul se extinde și la localitățile mai favorizate din punct de vedere economic. Clădirile șubrede se mențin în

mijlocul unor orașe mari (București, Brăila, Constanța) și fac victime prin surparea bruscă. Doar pe 21 august 2005 s-au înregistrat doi morți la Brăila într-un astfel de incident. Nu se mai pun în discuție efectele unui seism. Autoritățile nu le dărâmă sub motivul că sunt monumente, iar locatarii n-au fonduri pentru consolidare. Se menține o situație periculoasă prin sistemul tărăgănării. Sunt peste opt milioane de locuințe în România, ceea ce înseamnă nici trei persoane pe unitatea de locuit. Patru sau cinci ani vor fi suficienți pentru apariția golurilor ce vor aminti de ruine. Regresul se va accentua în anii viitori și va deveni extrem de vizibil atunci când generațiile de după 1997 vor ajunge la maturitate. Mortalitatea s-a accentuat nepermis de mult pe fondul lipsei de medicamente și de bani. Mulți oameni mor cu zile pentru că medicii nu le acordă îngrijire de calitate. Diferența se vede în faptul că un senator este tratat de zece doctori (probabil nu s-au pus la socoteală și asistentele) și pentru un sărman nu se găsește un pat modest. Rețeaua sanitară e aproape în totalitate compromisă, pentru că multe spitale stau să cadă, iar aparatura se ridică la nivelul celei din muzee. Se explică astfel lipsa de interes a statului pentru oamenii de rând, politicienii fiind la fel de dezinteresați, indiferent de orientare. Trecerea de la vechiul regim a dus la o dorință normală de a avea o casă pe pământ, departe de vecinii gălăgioși. Imobilul trebuie să asigure și prezentarea noului statut social. Orașele s-au dezvoltat haotic prin apariția unor noi cartiere. Totuși nu înseamnă că sunt un motiv de bucurie. Au fost scoase din circuitul agricol suprafețe importante pentru un confort uneori momentan. Zonele de munte și de deal au fost lipsite de pădure tocmai din dorința de a avea pădurea lângă casă. Orașul Pitești, de exemplu, a pierdut o parte importantă a codrului Trivale, dar acțiunea fără discernământ a drujbelor continuă și autoritățile nu iau niciun fel de măsuri pentru că posesorii de funcții sunt direct interesați să dețină locuințe în zone curate. S-a ajuns la construirea de case chiar și în parcurile naturale. **Mediul natural a fost înlocuit cu ziduri de beton ce amintesc de sinistrele închisori ale regimului comunist.** *Viitorul va aduce o decădere accentuată a zonelor periferice, europenii și bogătașii români fiind interesați doar de regiunile rentabile și apropiate de căile de transport.* Statisticile oficiale vor aminti în continuare de mărețele realizări ale perioadei, dar pentru România decăderea nu mai poate fi oprită pe fondul certurilor nesfârșite din coalițiile de guvernare. Democrația va rămâne celebră prin certurile interminabile dintre diferitele centre de putere, dar momentan rămâne cea mai bună formă de organizare a puterii. Problema României constă în faptul că democrația este doar de suprafață și în realitate o rapace oligarhie a ocupat toate pârghiile conducerii, iar cea mai mică urmă de moralitate a fost dată uitării.

ION NANIA (1934-2009)

O evocare personală

La sfârșitul anului 2009 ne-a părăsit unul dintre cei mai harnici și prolifici oameni de cultură pe care i-a dat vreodată zona Argeșului. E greu să-l cuprinzi într-o definiție pe Ion Nania, căci despre el este vorba: arheolog, istoric, etnograf, culegător de folclor și de tradiții populare, muzeograf, profesor, etimolog, zoolog, ornitolog, publicist… A fost un amalgam bine închegat și bine sudat din toate acestea, un om cu o vastă cultură enciclopedică, un specialist de teren și nu unul comod, „de cabinet”.

Născut în primăvara lui 1934 în satul Leșile din comuna Teiu, își începe studiile în comuna natală, le continuă la Liceul “Brătianu” din Pitești, urmând apoi cursurile Facultății de Limba Română-Istorie din cadrul Institutului Pedagogic București. După absolvire (1956), revine în zona natală, ca profesor la Bârlogu și Teiu. Între 1961 și 1967 este muzeograf principal la Muzeul Regional Argeș, pentru o scurtă perioadă ocupând și funcția de director al acestei instituții. După 1967 se îndreaptă din nou către învățământ, până la pensionare (1990) funcționând ca profesor de istorie la școala din Mozacu și apoi la școlile 10 și 12 din Pitești.

Personal, l-am cunoscut târziu, acum zece ani, în toamna anului 1999, însă am avut o strânsă și durabilă relație profesională, întemeiată pe pasiunea noastră comună pentru arheologie. De altfel, sub acest aspect, de arheolog, l-am cunoscut cel mai bine. Am făcut împreună zeci de călătorii arheologice pe teren, vizitând foarte multe situri arheologice și culegând din iarbă sau din brazda proaspăt tăiată de fierul plugului fragmente ceramice, piese de silex sau de piatră. A căpătat deplină încredere în mine când, în una din primele noastre călătorii, în primăvara lui 2000, la Mozacu, i-am determinat cu ușurință fragmentele ceramice de epoca bronzului pe care tocmai le adunaserăm din malul unei viroage. A început apoi să-mi arate o mulțime de situri arheologice, unele dintre ele numai de el știute, pe care le descoperise în tinerețe, în urma zecilor de ani de cercetări de teren pe care le făcea de dimineața până la apusul soarelui, de multe ori petrecându-și noaptea pe câmp sau în pădure, pentru ca a doua zi dimineața să o ia de la capăt, cercetând pajiștile, locurile arate, rupturile de maluri, văile apelor în căutarea vestigiilor preistorice. Tellurile eneolitice de la Teiu, Zidurile și Negrași, așezările de epoca bronzului de pe Valea Mozacului sau cea de la Smeura, necropola tumulară de la Ciocănăi, așezarea dacică de la Teiu, așezarea și necropola dacilor liberi de la Negrași sunt numai câteva din siturile arheologice pe care mi le-a semnalat, conducându-mă pe teren. Avea un simț al orientării în teren incredibil și o precizie fantastică. Locuri pe care nu le mai văzuse de zeci de ani îi erau extrem de clare în minte, fiecare măsurătoare în „pași” de la vechile lui puncte de reper (puteau fi orice: o fântână părăsită, un stâlp de la rețeaua electrică, un păr bătrân, o răspântie de poteci) până la zona cu vestigii arheologice (cioburi, urme de arsură, fragmente de chirpici, așchii de silex), reușindu-i cu o exactitate pe care nu o credeam posibilă. Mă uimea întotdeauna cât de clare îi erau în minte locurile, până la detaliile cele mai mici ale terenului.

A fost un arheolog cu adevărat pasionat, constituind în urma cercetărilor sale îndelungate de teren o impresionantă colecție arheologică alcătuită din peste 3.000 de piese aparținând tuturor epocilor istorice, din paleolitic până în evul mediu târziu. În 1995 Muzeul Județean Argeș a achiziționat această colecție remarcabilă care constituie acum un fond distinct în patrimoniul arheologic al muzeului – „Colecția Nania”.

A scris mult, a fost un autor prolific. Ca să mă refer la opera lăsată de Ion Nania, m-aș întinde mult peste limitele editoriale acordate acestui material. Probabil că numărul articolelor științifice depășește suta, iar în privința volumelor, cele cinci lăsate în urmă sunt ilustrative pentru evoluția preocupărilor sale: primele două sunt cărți de referință în domeniul istoriei vânătorii, a treia, la care a lucrat mai multe decenii, este voluminoasa monografie a comunei Mozăceni, iar ultimele două sunt dedicate legendelor și tradițiilor populare.

De fiecare dată când îl vizitam acasă, îl găseam întotdeauna la biroul de lucru, în fața mașinii de scris, înconjurat de omniprezenții vălătuci de fum de tutun și de fișe ordonat acoperite cu un scris caligrafic, în mijlocul sufrageriei cu pereții tapetați de jur-împrejur de rafturi ticsite cu cărți (mi-a mărturisit odată că prinsese și o oarecare fobie de la o întâmplare mai veche, când rafturile s-au rupt, cedând sub greutatea volumelor…). Una din piesele de rezistență din acea bibliotecă avea să ajungă în posesia autorului acestor rânduri, dăruită cu toată dragostea. Nici nu a vrut să țină seama de refuzurile mele, având în vedere valoarea cărții – era vorba de *Troia* lui Schliemann, ediția franceză de lux din 1885. Cu câteva săptămâni înainte de dispariția sa, i-am reamintit de carte, întrebându-l dacă, totuși, nu și-o dorește înapoi, fiind o lucrare rară și valoroasă. Chiar am glumit, spunându-i că valorificarea ei într-un anticariat cu ștaif i-ar putea asigura medicamentele pentru câteva luni. A râs, însă darul rămânea dar. Așa… de la un arheolog, pentru alt arheolog. Ca o predare simbolică de ștafetă...

Acum, când scriu aceste rânduri, chiar în ziua Sfântului Ioan a anului de grație 2010, amintirea lui Ion Nania se învăluie tot mai mult într-o aură caldă și luminoasă. Dumnezeu să-l odihnească!

Dragoș MĂNDESCU

Domnul Profesor

Mi-e tare greu să scriu, la timpul trecut, despre un om pe care eu și tot neamul meu l-a cunoscut atât de bine! Doar sentimentul datoriei îmi dă acea putere minimă de a rememora câteva lucruri despre cineva tare drag și respectat.

Omul căruia i-am spus întotdeauna Domnul Profesor a ieșit la pensie ca profesor suplinitor la o școală generală piteșteană. Aspect aflat târziu, după 1990, fiindcă, în clasa a XII-a, pe când era încă în activitate, un coleg de la Liceul ,,Bălcescu''/Colegiul ,,Brătianu'' (Pose, Marius Paraschivescu) îmi mărturisea că cel mai bun profesor dintre toți pe care îi avusese era tocmai consăteanul meu, dl. Ion Nania. Aspect revelatoriu, fiindcă, datorită dârzeniei de care a dat dovadă în a preda istoria adevărată, nu trucată de sclavii ideologici ai comunismului românesc, nelăsându-se niciodată învins, a fost pedepsit de fostul regim. La propriu (prin bătăile din beciurile Miliției, de care a avut parte în prima tinerețe) și la figurat (ținut la marginea societății, suplinitor). Istoria s-a răzbunat oarecum în ultimii ani, fiindcă a fost invitat să-și lanseze impresionanta monografie despre Mozăceni, în 2005, sub cupola Academiei Române. Un istoric ce merita, judecând după spiritul enciclopedic, măcar statutul de profesor universitar, nu de ,,suplinitor''. Un istoric argeșean pe care Romulus Vulcănescu prefera să se bazeze, în ,,Mitologia română'' (1985), iară nu pe C.C. Giurescu. Un argeșean care, lovit de istorie, bazându-se pe înțelepciunea poporului român, publica volume academice de istoria vânătorii și vânatului, dar în care era vorba de români adevărați, de vechi obiceiuri strămoșești și de demnitatea pierdută.

Dar nu despre opera Domnului Profesor vreau să vorbesc acum, ci despre ceea ce știu eu despre Omul Ion Nania. Câteva amintiri...

Ar fi rămas un țăran român autentic, dacă, la șapte ani, nu l-ar fi descoperit Vladimir Streinu pe când păștea oile în marginea Pădurii Mozacu și nu l-ar fi rugat să îi spună o poezie. Știa una învățată de la mama sa (lelea Dina, cum îi spuneam și eu pe când eram copil), care s-a dovedit a fi o variantă a ,,Mioriței''. Impresionat, Vladimir Streinu a mers cu birja la nea Șerban, tatăl Domnului Profesor, și i-a oferit o sumă de bani importantă spre a-și da copilul la școală. O mărturisire pe care mi-a făcut-o în casa lui nea Gicu, un copil din flori căruia îi dedicase o poezie în 1955.

Mamei mele, Gica, i-a fost profesor de istorie la Teiu. Tatălui meu, Ilie, i-a fost profesor de viață (tata nu a uitat, sub amenințarea unui boxer cu state, gustul tutunului, fiindcă îl prinsese că... fuma în vreme ce păzea oile). De altfel, părinții mei mi l-au oferit de timpuriu ca model de om și cărturar, dorindu-și, în schimb, să am parte de norocul căruia Domnului Profesor i-a lipsit.

De altfel, pe Domnul Nania l-am cunoscut din copilărie, pe când alergam după licuricii de pe ulița bunicilor. Casa bunicilor mei se afla exact peste drum de casa lelei Dina (Constantina Nania-Șerban), la care poposea, în vacanțe, și Domnul Profesor. Era bun prieten cu tataie, Radu Badea. În nopțile de vară plecau la pescuit, nu atât pentru cei câțiva peștișori, ci pentru a sta de taină. Tataie vorbea, dl. Nania asculta, nota. O legendă, un cântec de lagăr...

Mărturisesc public că mulți ani – până hăt, după 20! – m-am mulțumit doar să-l salut, fiindcă realmente mă intimida. Legenda îl preceda (prin ceea ce știam de la părinți, bunici, alte neamuri), tot satul nostru se mândrea cu Domnia Sa. De la tataie știam de cercetările arheologice inițiate, între 1956-1963, de pe Valea Mozacului, cercetări valorificate de dl. Nania, care ne-au pus pe hartă drept cea mai veche așezare omenească din România. Tataie participase la săpături, îmi vorbea de uneltele de silex și topoarele de piatră găsite... Eu tocmai învățam la școala primară lucruri legate de cultura de prund pe care tocmai Domnul Profesor le descoperise la noi! Cum să îndrăznești să mai calci prin fața unui asemenea om?! Și mai știam cum mă ,,ușuia'' tataie, ca nu cumva să prind ce taineau, lucru ce se repeta și acasă la tata, unde veneau doi unchi tot la taină, ca să discute despre o istorie la care nu trebuia să am acces. Încă.

...Flăcăiandru, participam cu fratele meu la ,,Masa bradului'' la nunțile din sat (la fedeleșul de sâmbăta seara nu aveau voie să participe decât cei de căsătorit, la nunta de duminică seara mergeau părinții). Destul de des, fiindcă neamurile se contopeau, Domnul Profesor era prezent la masa celor tineri, exclusiv din dorința de a ne vorbi, cu glas puternic și totodată blajin, de pe scena lăutarilor, despre istoria satului nostru – ce familii de haiduci l-au fondat (Badea, Nania, Micu), când satul a fost ars complet într-o luptă de la 1535 a domnitorului Radu Paisie cu turcii, cum s-a numit, pe vremuri, satul nostru - Aleșii, nu Leși/Leșile -, despre istoria satelor dispărute din jur, alături de multe legende. Inevitabil, încheia cu urarea să ne păstrăm tradițiile și să fim mândri că suntem pui de țărani români adevărați.

...Târziu, pe când eram ziarist, în casa unchiului nea Gicu Neagu, participam la discuții grele pe teme istorice. Practic, doar puneam întrebări, în rest ascultam. Avea un farmec unic. Falnic, dar cu glas molcolm și grav. Emanând pace, dar de o fermitate extremă. Îmi vorbea mult de bunicii mei prea devreme dispăruți, lucruri tainice.

...Și iată că viața m-a adus director, o vreme, la Centrul Cultural al Municipiului Pitești. Cum una dintre publicațiile C.C.P., ,,Restituiri Pitești'', lâncezea, ba, mai grav, publicase un articol ce se baza exclusiv pe fostul ziar ,,Scânteia'', i-am oferit direcția acesteia. Era șocat, suferea la propriu cu revista în față. M-am decis pe loc. S-a hotărât pe loc. Să fie director al revistei ,,Restituiri''. Au apărut doar câteva numere. Era de o intransigență fără limite. Veneau tot felul de propuneri de publicare, desființate imediat: ,,Ce aduce nou acest articol în istoriografie? Cu două-trei citate dintr-o carte citită recent nu te poți numi istoric. Nu încurajez recenziile, ci cercetarea arhivelor și cercetarea de teren''. Era pătimaș, nu-i suporta, deopotrivă, pe foștii legionari și pe foștii comuniști, fiindcă aceștia îngrădiseră ori impuseseră cu pistolul adevărul. Iubea și respecta libertatea mai mult decât orice. Nu suporta minciuna și ,,șmecheria''.

Cum am spus, Domnul Profesor impunea tuturor. Mă intimida și când vorbea atât de frumos, la dezbateri publice, despre familia mea. L-am înțeles abia de Sfintele Paști, în aprilie 2007, când i-am descoperit, pregătit deja, mormântul de la țară. Ceea ce și-a scris pe cruce e definitoriu pentru cel care a fost. Un om prea mare într-o lume atât de mică. Un român printre atâția străini. Fusese conștient toată viața de acest lucru. De aceea a risipit semințe peste toate pietrele neamului.

Jean DUMITRAȘCU

NARCIS IONUȚ GHERGHINA

(12 octombrie 1978, Pitești – 11 aprilie 2008, București)

Textul următor trebuia să fie editorialul numărului 17 al revistei Restituiri Pitești, *pe care Narcis îl pregătea înainte să plece grăbit dintre noi. A trăit în viteză, cum chiar el spunea, a ars „ca o lumânare aprinsă la ambele capete”. Rămas bun!*

Oare cine credea mai acum câteva decenii că Târgul Piteștilor, de băcani și meșteșugari, avea să devină în zilele noastre un oraș în care cultura să-și facă cunoscută prezența cu atâta vigoare?

Probabil nu mulți, doar cutezătorii…

Acest lucru a devenit un adevăr, ceva palpabil și vizibil cu ochiul liber de către orișicine trăiește aici ori numai tranzitează locul. Și este așa tocmai datorită unor oameni care s-au dedicat în totalitate emancipării acestei comunități, oferindu-i nu numai hrană organică, ci și spirituală, fără de care noi toți am fi rămas niște biete făpturi interesate doar de câștigul unei vieți relativ tihnite.

Prefacerile survenite în structura de bază a societății piteștene din ultimul deceniu au venit pe fondul formării unei noi generații de intelectuali, mult mai numeroasă, mai statornică și mai hotărâtă să transforme, în și mai bine, existenta stare de lucruri. Foamea de cultură a devenit uneori mai apăsătoare decât cea trupească, organică, împingându-i pe tineri să gândească, să planifice și să pună în scenă o gamă mult mai variată de evenimente culturale.

Recenta integrare în cadrul marii familii a statelor europene ne forțează și ne potențează și mai mult să diversificăm aria activităților de natură spirituală.

Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a recomandat ca istoria să fie o parte esențială din educația tinerilor - Recomandarea nr. 1283 (1996). Conform acesteia, predarea istoriei ar să îi ajute pe tineri să dobândească o gândire critică pentru a analiza și interpreta informația în mod responsabil, să recunoască complexitatea problemelor și să aprecieze diversitatea culturală, să identifice stereotipurile întemeiate pe discriminare națională, rasială, religioasă etc. Este prescris, totodată, că cetățenii au dreptul să învețe o istorie care nu a fost distorsionată, timp în care statele au obligația să încurajeze abordarea științifică, fără prejudecăți religioase sau politice.

În ceea ce ne privește, avem credința că suntem pe drumul cel bun, noua generație de istorici aflată în formare promițând, prin diversitatea tematică abordată, prin seriozitatea tratării subiectelor cercetate și prin maturitatea cu care își concluzionează lucrările, că-și va aduce o contribuție importantă la sporirea zestrei istoriografice naționale și universale.

Narcis Ionuț GHERGHINA

„Îmi ajunge că aveți încredere în mine...”

Sunt depozitarul multor amintiri cu Ionuț-Narcis Gherghina, precum și al unui număr însemnat de scrisori ce mi-a scris. În ceea ce privește amintirile, nu sunt în măsură acum să le evoc. Și pe mine m-a zguduit moartea sa, la 29 de ani, survenită în 11 aprilie 2008. Cât privește scrisorile, mă voi strădui să pun ordine în ele, eventual să le restitui familiei. Îmi scria, fie de mână, fie la calculator, uneori câte 10-12 pagini, așternând pe hârtie bucuriile și tristețile sale, speranțele, visele... Din păcate nu îi răspundeam de fiecare dată în scris, ci foloseam convorbirea telefonică, ceea ce, cred, îl nemulțumea parțial, el voia (probabil) un document, o scrisoare, oricând la îndemână, pentru lectură, pentru încredere, pentru speranță... Era dificil pentru cine nu avea răbdarea și înțelepciunea să îl înțeleagă și să îl accepte așa cum e. Eu, ca tată a doi copii, din care un băiat apropiat vârstei lui, ceva mai mare, dobândisem răbdarea necesară și chiar o oarecare înțelepciune pentru aceasta. El, Ionuț-Narcis, avea nevoie de o confirmare a justeței speranțelor și a viselor sale, ca istoric, ca cercetător. În rest, primea totul de la familie, cu precădere de la grijulia sa mamă. Pe 29 ianuarie 2008 a avut loc prima intervenție

chirurgicală din cele șapte în total, la Spitalul Fundeni. Mama sa a donat o parte din ficatul ei pentru fiul ei. Colegul Ilie Manole îmi spunea cum mama sa "zburda" prin spital, fericită că i-a dat a doua oară viață fiului ei, lui Ionuț-Narcis Gherghina.

Dar nu despre aceste fapte zguduitoare îmi propusesem să scriu, ci despre revista *Restituiri.* Revistă de istorie, serie nouă, apărută sub egida Centrului Cultural Pitești (director: Jean Dumitrașcu), cu Ionuț-Narcis Gherghina redactor-șef. Era atât de bucuros când a apărut fascicula cu nr. 1-2 (14-15)/2007 încât mi-a telefonat, iar la 21 mai 2007, deci în urmă cu un an eram în posesia publicației. La sfârșitul lunii august 2007 am primit și nr. 3 (16) al revistei. Cât de încântat era că domnul Jean Dumitrașcu "i-a dat mână liberă". Îmi spunea: "Va fi revista celor tineri, o revistă puternică..." Mi-a cerut consimțământul să fac parte din consiliul științific al revistei, alături de universitarii Gheorghe Buzatu, Ion Calafeteanu, Ștefan-Radu Vergati. Am acceptat. Mai mult, am spus că sunt onorat de gestul său. Dar am cerut o explicație, am pus o condiție: "Ce trebuie să fac? Nu accept funcții cu caracter onorific!". A râs și a afirmat: "Nimic, îmi ajunge că aveți încredere în mine și mă încurajați. V-am citit cărțile. Nu uitați, când, în 2003, mi-ați trimis *Destinul unui zburător,* am dormit cu ea sub pernă...".

Mă apela în scris sau verbal cu expresia "Domnule profesor", ceea ce exprima un adevăr, numai că, din păcate, nu am fost niciodată profesorul lui, nici la Universitatea din Pitești, unde și-a luat licența în istorie-muzeologie, și nici la Universitatea din Craiova, unde a absolvit un masterat în Relații internaționale și unde proiectase un doctorat la prof. univ. dr. Gheorghe Buzatu, cu o temă extrem de generoasă, sub raportul cercetării istorice, și pe care se simțea apt să o finalizeze la înalte cote valorice, intitulată *Războiul aerian în România, 1941-1944.*

La 24 de ani, în 2002, tipărise o lucrare ce-l atesta ca cercetător deja format, extrem de interesantă și bine documentată, *Istoria bombardamentelor americane asupra fostelor județe Argeș și Muscel, 1943-1944* (Pitești, Editura Carminis, 2002, 128 p). Numai că destinul a fost necruțător cu el. Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Prof. dr. Aurel PENTELESCU

A trecut prin viață ca un fulg de nea: curat la suflet, firav la făptură, bătut de vânturile unei soarte potrivnice. A îndurat chinurile bolii cu răbdare de mucenic, dar și cu vitejia unui luptător. Și-a păstrat până la capăt optimismul, a muncit exemplar și a făcut planuri de ample cercetări privind războiul aerian în spațiul românesc, în anii 1941-1944. Cartea lui *Istoria bombardamentelor americane asupra fostelor județe Argeș și Muscel, 1943-1944* (Pitești, Ed. Carminis, 2002, 128 p.), precum și alte contribuții ale sale dau măsura marilor însușiri de cercetător și a speranțelor, acum spulberate, în privința afirmării sale științifice. Dumnezeu să-i dea odihna pe care n-a avut-o pe Pământ!

Acad. Florin CONSTANTINIU

Apariția unui nou număr al revistei *Restituiri* ne oferă posibilitatea să-l readucem în prim-plan pe fostul director al publicației, foarte tânărul Narcis Ionuț Gherghina, dispărut prematur cu un an și jumătate în urmă.

Sunt unul dintre profesorii care l-au cunoscut nemijlocit. Preocupările noastre s-au intersectat, inițial, în cadrul activităților școlare din Liceul „Alexandru Odobescu", Pitești, absolvit de cel evocat în 1998. Deși era la o clasă cu un alt profil, avea pasiune statornică pentru istorie, cu deosebire în ceea ce privește evenimentele conexate aviației civile sau militare.

Dornic să urmeze cursurile unei facultăți umaniste, am acceptat solicitarea de a-i coordona studiul materiei necesare, atunci, la admiterea în segmentul preferat. Împreună cu părinții săi, deosebit de receptivi față de preocupările singurului lor băiat, vom opta pentru noua specializare Istorie-Muzeologie, înființată la Universitatea din Pitești în 1997. Succesul preconizat a fost deplin.

De-a lungul celor patru ani de facultate, entuziasmul s-a transformat, treptat, într-o adevărată profesiune de credință, dominante fiind investigațiile arhivistice sau lecturile adiacente istoriei aviației. Din biblioteca proprie i-am oferit, spre studiu, cele două volume din lucrarea *Operația „Tidal Wavw",* de James Dugan și Carroll Stewart, privind bombardamentul anglo-american de la Câmpina și Ploiești (1943), care, după cum îmi spunea, l-au entuziasmat.

Este seria de studenți din care s-au detașat mai multe valori, iar Narcis Ionuț Gherghina a întrunit toate calitățile să devină una dintre acestea, reprezentativă pentru promoția 2002.

Afirmația se bazează inclusiv pe faptul că însușirea cunoștințelor transmise prin cursurile pe care le-am susținut în etapa studiilor sale superioare, respectiv Istoriografie universală și Istoria religiilor (anul I), Istoriografie românească (anul II), Istorie modernă și universală (anul III), s-a făcut cu seriozitatea proprie analiștilor de certă perspectivă.

Convins de potențialul exprimat, deși era student, l-am inclus într-o echipă interdisciplinară, având ca obiectiv relansarea scrierii istoriei municipiului Pitești, alături de colegii săi Constantin Augustus Bărbulescu, Marius Cârjan, Marius Păduraru. Demersul nostru de atunci se va concretiza, peste ani, în volumul *Pitești 620. Memento* (2008). A făcut parte, de asemenea, din grupul documentariștilor *Monografiei Universității Pitești,* editată în 2004.

Ceea ce ne-a furnizat o mare bucurie rămâne, însă, teza lui de absolvire, intitulată *Istoria bombardamentelor americane asupra fostelor județe Argeș și Muscel (1943-1944),* elaborată, covârșitor, prin investigarea surselor documentare inedite. Mentori i-au fost reputații universitari Valeriu Florin Dobrinescu (1943-2003) și Gheorghe Nicolescu. Beneficiind de sprijinul generos al Primăriei și Centrului Cultural Pitești, a tipărit lucrarea înainte de sesiunea licenței, fapt apreciat unanim de membrii comisiei venite de la Universitatea din Sibiu. I-au acordat nota maximă. Inițiativa de atunci a absolventului Narcis Ionuț Gherghina este încă solitară în practica facultății noastre de istorie, devenind, așadar, un arhetip ce-i poartă pecetea.

Au urmat: angajarea la Arhivele Militare, masteratul, înscrierea la doctorat, colaborarea cu Inspectoratul pentru Cultură Argeș, directoratul revistei *Restiuiri,* aspecte favorizate, printre altele, de aprecierea elogioasă asupra cărții amintite, aparținând academicianului Florin Constantiniu.

Spiritual și ca orizont de cercetare, Narcis Ionuț Gherghina era de nestăvilit! Trupul lui delicat nu a putut învinge, totuși, suferința cuibărită cu ceva timp în urmă. Sacrificiul mamei sale, care i-a dăruit o parte din ficat pentru transplantul operat la București, semnifică un gest de maximă speranță pentru salvarea celui care se pregătea să devină un istoric cu virtuți indiscutabile.

Îi păstrez fostului meu elev, student și colaborator, o amintire distinctă, pe măsura calităților morale și intelectuale ce l-au caracterizat.

Prof. univ. dr. Petre POPA

Nucșoara să-și cinstească Fiul!

Constantin CÂRSTOIU

Un adevăr absolut pentru oricare cititor al rândurilor următoare: doar sceleraților, dezechilibraților, neîntregilor la minte și ființelor demente, fără judecată-rațiune, răilor-răi ar putea să le fie dragi războaiele. Orice făptură normală n-are cum să dorească prăpădul bătăliilor și înfruntărilor armate, iadul, umilințele provocate, înjosirile cumplite suportate, moartea nedreaptă, spiritul marțial de răfuială cu orice preț, în confruntările „care pe care”, puterea forței, a pumnului (= armelor), măcelul, nimicirea, ireversibilul.

Starea de luptă, limită, este nefirească, îngrijorează, ucide, aduce anormalul, spaima, tremurul, nesiguranța, dezordinea existențială, plânsul, jalea.

Tributul de sânge în cea de a doua conflagrație mondială îl dădea, pe altarul zeului Ares, fiece localitate românească. Numai de la Nucșoara, ultima comună din miazănoaptea județului nostru, au pierit fără vină 40 de oameni sub drapel (câte un căpitan și plutonier, câte doi locotenenți și sergenți, șapte caporali, patru fruntași, 23 de soldați). „Cartea Eroilor”, apărută la Pitești în 1984, unicat, model de măreție în materie de literă tipărită, nemurește adevărul istoric prins pe monumente și cruci, în registre, în diverse însemnări dar mai ales în cuiburile îndoliate, atinse iremediabil, amarnic, de aripa distrugerii, de flagel și carnagiu.

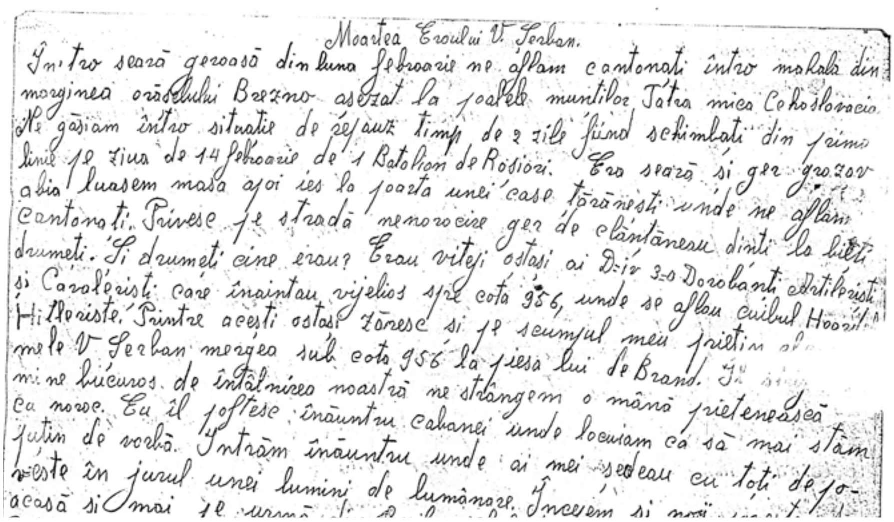
Apreciatul **inginer Constantin Belu**, plecat Dincolo, multă vreme conducător (la început inginer-șef, apoi director) al Întreprinderii de Îmbunătățire și Exploatare a Pajiștilor - Argeș, fiu de vază al Nucșoarei, unul din cei dintâi intelectuali de vază ai acesteia, ne punea la dispoziție povestirea care urmează. O scrisese **Ion Don**, „al Doneacului” (venit pe lume la 10 octombrie 1919, fiu al agricultorilor Ion și Ecaterina), și el având tot un sfârșit precum al consăteanului evocat. Autorul rândurilor care urmează, așternute pe hârtie acum 65 de ani, trăia în locuința părintească de „lângă izlaz, la Vălvătoare”, unde femeile și „ucenicele” acestora în ale gospodăriei își întindeau pentru albit, uscat și urzit pânza, dar și unde se încingea, în orice toamnă, la 25 octombrie, „Focul lui Sumedru”.

Vasile P. Șerban, prietenul său cu șase ani mai mare, își începea viața la 10 iunie 1913. Era „al lu' Petre și Tia” (Filofteia). Cel care ne punea la dispoziție narațiunea și-l amintește cum *sta pe spate în pat și doinea din caval; primise ordinul de chemare… Nu a trăit cu părinții, fiindcă mama (Tia) murise de tânără, când viitorul erou era sugar; el a fost crescut, împreună cu sora sa Maria, de mama Ica* (Florica, sora celei decedate). *Parcă îl văd: era înalt și frumos flăcăul*; peisajul – încântător, cu „Măgura”, punct geografic flancând partea care „privește” cam din lateral dreapta lacul „Învârtita”, unic în țară: carstic, în formațiuni de ghips, la 780 m altitudine, situat pe o poliță structurală a interfluviului Vâlsan - Râul Doamnei. Întins pe 2,2 ha și având o adâncime maximă de 5 m, întinderea naturală de apă s-a născut într-o noapte, acum cca 14 decenii.

Căminul părintesc al celui evocat îi era înspre casele în care creșteau „Ghică al Zariei” - Șerban - și Petre („Petrică”) Rizea, dar mai mult stătea „la maica Ica”, în vecinătatea casei lui Vasile Belu, tatăl aducătorului de mesaj așternut pe hârtie, redat mai jos, material care s-ar preta la meritate comentarii favorabile privindu-i valoarea stilistică:

Moartea eroului V. Șerban

Într-o seară geroasă din luna februarie ne aflam cantonați într-o mahala din marginea orășelului Brezno, așezat la poalele munților Tatra Mică, Cehoslovacia. Ne găseam într-o situație de repauz timp de 2 zile, fiind schimbați din prima linie pe ziua de 14 februarie, de 1 batalion de roșiori. Era seară și ger grozav. Abia luasem masa, apoi ies la poarta unei case țărănești unde ne aflam cantonați. Privesc pe stradă, nenorocire, ger de clănțăneau dinții la bieții drumeți. Și drumeții cine erau? Erau vitejii ostași ai Div. a 3-a Dorobanți, artileriști și cavaleriști care înaintau vijelios spre cota 956, unde se afla cuibul hoardelor hitleriste. Printre acești ostași zăresc și pe scumpul meu prieten al copilăriei mele, V. Șerban - mergea sub cota 956, la piesa lui de brand. Îl strig la mine, bucuros de întâlnirea noastră, ne strângem o mână prietenească, cu „Noroc!”. Eu îl poftesc înăuntrul

Moartea Eroului V. Şerban.
Întro seară geroasă din luna februarie ne aflam cantonati întro mahala din
marginea orăşelului Brezno aşezat la poalele muntilor Tatra mica Cehoslovacia
Ne găsiam întro situatie de repauz timp de 2 zile fiind schimbati din prima
linie pe ziua de 14 februarie de 1 Batalion de Roşiori. Era seară şi ger grozav
abia luasem masa apoi ies la poarta unei case tărăneşti unde ne aflam
Cantonati. Privesc pe stradă nenorocire ger de clăntăneau dinti la bieti
drumeti. Si drumeti cine erau? Erau viteji ostasi ai Div 3-a Dorobanti Artilerişti
şi Cavalerişti care înaintau vijelios spre cota 956, unde se aflau cuibul [illegible]
Hitleriste. Printre acesti ostasi zăresc şi pe scumpul meu prieten [illegible]
mele V. Serban mergea sub cota 956 la piesa lui de Brand. [illegible]
mine bucuros de întâlnirea noastră ne strângem o mână prietenească
ca noroc. Eu îl poftesc înăuntru cabanei unde locuiam ca să mai stăm
putin de vorbă. Intrăm înăuntru unde ai mei sedeau cu toti de-
veste în jurul unei lumini de lumânare. Incepem si noi [illegible]
[illegible]

cabanei unde locuiam, ca să mai stăm puțin de vorbă. Intrăm înăuntru, unde ai mei ședeau cu toții de poveste în jurul unei lumini de lumânare. Începem și noi povestea de pe acasă și mai pe urmă din viforoasele lupte prin care trecuserăm. Câte un blestemat de proiectil inamic ne întrerupea mereu povestea. În fine, ora este 8 seara și îmi spune Vasile:

- Ioane, eu trebuie să plec, că am mult de mers!

Eu știam că tot în seara asta trebuie ca să intrăm și noi pe poziție, în dreapta Reg. 30 D. (Dorobanți – n.n.). Cu toate astea, eu îl rog să mai stea, parcă îmi spunea cineva că nu avem să ne mai întâlnim niciodată și că ăstea ne-au fost ultimele minute pe care le trăiam amândoi. Timpul trece și ora este 9. Și Vasile mă părăsește, spunându-mi „Bună seara!" și iar strângându-ne mâna până la revedere… Însă soarta a fost crudă, că această despărțire ne(-a) fost pentru întotdeauna. Pleacă, ieșind pe poartă, în viscolul ce bătea cu furie de pe vârfurile Tatrei. Intru înapoi în cameră unde îi găsesc pe toți ai mei culcați. Mă culc și eu, dar nici nu închid ochii bine și niște pași repezi îi aud pe scară. Era agentul. Intră înăuntru:

- Noroc, băieți!

Eu îi mulțumesc. Apoi îmi comunică:

- Echiparea cât mai repede, ora este 9, la ora 10 trebuie să plecăm!

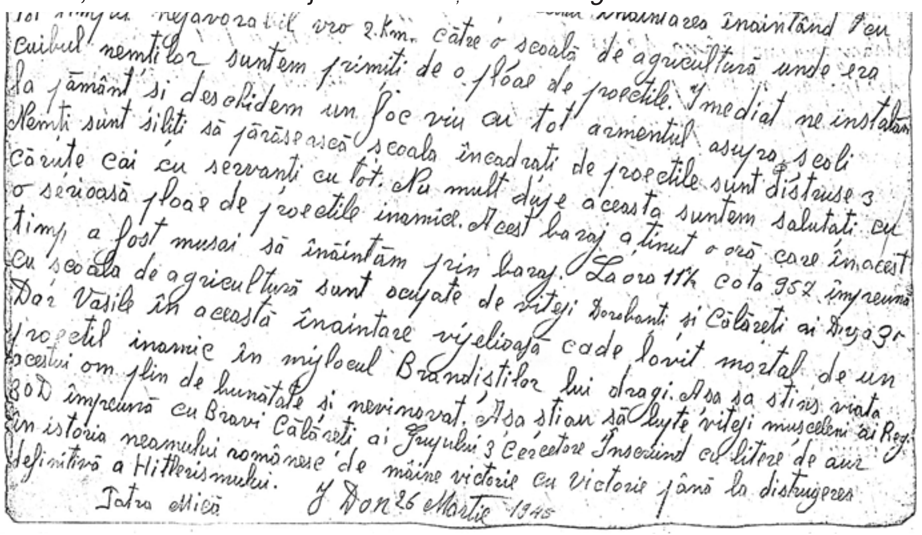
Trebuia să mergem între Reg. 30 și Bat. de Roșiori, la gara Brezno, spre a îndesi cât mai mult poziția. În 5 minute, oamenii sunt gata pregătiți, așteaptă ordinul. În scurt timp urmează plecarea. Lct. Mihai, comandantul Grupului 3, îi auzim comanda clară și liniștită prin viscolul nopții:

- Băieți, la 10 m om de om, înaintarea!

Parcurgem cu mult greu drumul de 6 km până la nord de gara Brezno unde, prin întunericul nopții, suntem întâmpinați de c-dtul Bat. de Roșiori, la postul lui de comandă, care împreună cu el facem recunoașterea poziției, cu multă grijă, ca să nu fim observați de inamic. În cele din urmă, ne spune:

- Băieți, aveți mare grijă, pe ziua de ieri eu am fost atacat de 2 ori. Bat cu artileria și brandurile la m pătrat. Aveți în fața voastră un inamic foarte superior, trupe SS germane care caută să smulgă această poziție a gării cu orice preț. Totuși, aceasta pe noi nu ne înspăimântă, că deși bravii noștri călăreți, puțini la număr, păstrează cu îndârjire poziția ocupată.

În dreapta, la vro 500 m, știam că am pe frații mei nucșoreni și pe Vasile cu brandurile lui care rezistau la orice contraatac inamic. Mă simțeam atât de fericit atât timp cât eram înconjurat de vitejii mușceleni care, căliți în lupte, știam ce pot. În fine, soarta grea, viforul nopții bătea cu putere, iar noi, în gropile de zăpadă, stam treji la datorie, gândindu-ne la viața petrecută în anii dragi ai copilăriei. Un urgent ordin vine prin telefon. Sunt atent. Mâine dimineață, la ora 8, Grupul 3 Cercetare va ataca pe direcția c.f. (căii ferate – n.n.), împreună cu Reg. 30 D. […]. Bravii mușceleni aveau o misiune foarte grea, ca să ocupe cota 957 cu orice pierderi. Hotărâți și cu înverșunare de a respinge liftele hitleriste. Se face ziuă, ora atacului sosește. Bate artileria cu multă îndârjire. Bate brandurile de toate calibrele, de se cutremură văzduhul. Vitejii dorobanți, împreună cu noi, călăreți, ies din gropile de zăpadă și, din salt în salt, își reiau înaintarea, înaintând cu tot timpul nefavorabil, vro 2 km, către o școală de agricultură unde era cuibul nemților. Suntem primiți de o ploaie de proiectile. Imediat ne instalăm la pământ și deschidem un foc viu, cu tot armamentul, asupra școlii. Nemții sunt siliți să părăsească școala, încadrați de proiectile; sunt distruse 3 căruțe cai cu servanți cu tot. Nu mult după aceasta, suntem salutați cu o serioasă ploaie de proiectile inamice. Acest baraj a ținut o oră, care în acest timp a fost musai să înaintăm prin baraj. La ora 11, cota 956, împreună cu școala de agricultură, sunt ocupate de vitejii dorobanți și călăreți ai Div. a 3-a. Dar Vasile, în această înaintare vijelioasă, cade lovit mortal de un proiectil inamic în mijlocul brandiștilor lui dragi.

timpul nefavorabil vro 2 km. către o școală de agricultură unde era înaintarea înaintând cu
cuibul nemților suntem primiți de o ploae de proectile. Imediat ne instalăm
la pământ și deschidem un foc viu cu tot armamentul asupra școli
Nemți sunt siliți să părăsească școala încadrați de proectile sunt distruse 3
căruțe cai cu servanți cu tot. Nu mult după aceasta suntem salutați cu
o serioasă ploae de proectile inamice. Acest baraj a ținut o oră care în acest
timp a fost musai să înaintăm prin baraj. La ora 11½ cota 957 împreună
cu școala de agricultură sunt ocupate de viteji Dorobanți și Călăreți ai Div. a 3-a
Dar Vasile în această înaintare vijelioasă cade lovit mortal de un
proectil inamic în mijlocul Brandiștilor lui dragi. Așa s-a stins viața
acestui om plin de bunătate și nevinovat. Așa știau să lupte viteji mușceleni ai Reg.
30 D împreună cu Bravi Călăreți ai Grupului 3 Cercetare Înscriind cu litere de aur
în istoria neamului românesc de mâine victorie cu victorie până la distrugerea
definitivă a Hitlerismului.
Tatra Mică I. Don 26 Martie 1945

Așa s-a stins viața acestui om plin de bunătate și nevinovat.

Așa știau să lupte vitejii mușceleni ai Reg. 30 D. împreună cu bravii călăreți ai Grupului 3 Cercetare, înscriind cu litere de aur în istoria neamului românesc de mâine victorie cu victorie până la distrugerea definitivă a hitlerismului.

Tatra Mică
I. Don, Martie 1945

Experimentul „reeducării prin tortură”, parte din istoria orașului meu

Ion ȘTEFAN

Municipiul Pitești este localitatea aflată, așa cum spunea poetul Ion Pillat, „Acolo unde.n Argeș se varsă Râul Doamnei”, adică la interferența dealurilor cu câmpia, la intersecția unor importante și tradiționale drumuri comerciale.

Este un oraș frumos, curat și care pe zi ce trece capătă aspectul unei așezări europene. Strada Mare - locul de promenadă al piteștenilor - este străjuită de clădiri care îmbină arhitectura secolelor cu cea modernă: catedrala Sf. Gheorghe, monument medieval de o rară frumusețe, sediul Primăriei, o frumoasă construcție din secolul al XIX-lea, Teatrul „Alexandru Davilla”, punct de atracție pentru iubitorii de cultură, Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu”, clădire ultramodernă, și multe altele.

Piteștenii își iubesc orașul și se simt aici, într-adevăr, acasă. Acasă înseamnă Pădurea Trivale, Stadionul de fotbal „Nicolae Dobrin” dar și Bazinul Olimpic și cele două universități, precum și tot ce face parte din această frumoasă așezare.

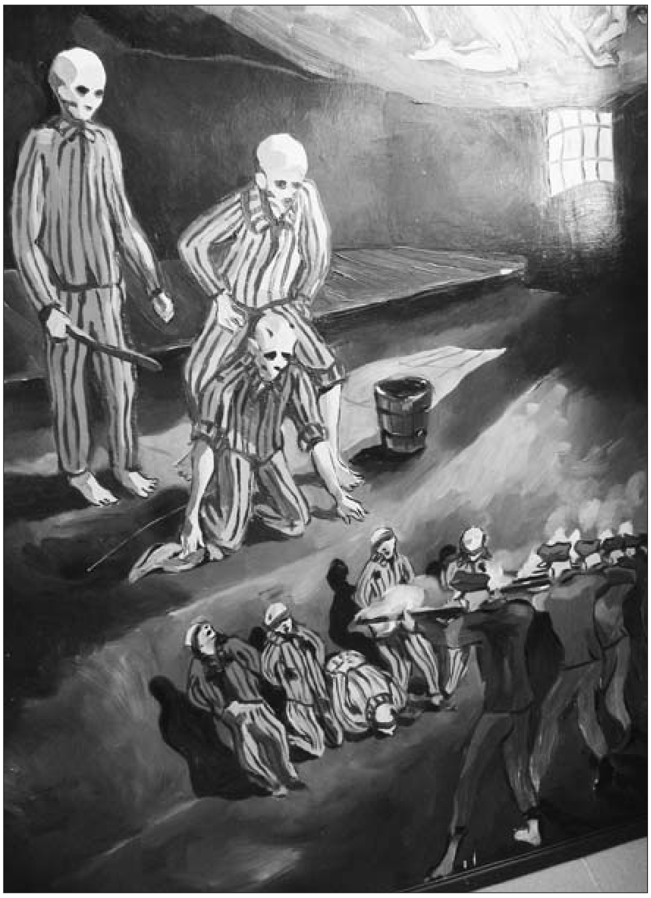
Dar, pentru că în orașul nostru ne simțim acasă, trebuie să-i cunoaștem istoria, să ne cunoaștem istoria: „ Fiecare loc de pe pământ, spunea Nicolae Iorga, are o poveste a lui, dar trebuie să tragi bine cu urechea ca să o auzi și trebuie un dram de iubire ca să o înțelegi”. „Povestea” oficială, documentară a orașului Pitești începe la 20 mai 1388, când Mircea cel Bătrân (1386-1418), mare voievod și domnitor a toată Țara Românească, dăruia ctitoriei sale de la Călimănești, pe Olt, printre altele și „o moară în hotarul Piteștilor”. De atunci localitatea Pitești este prezentă în evenimentele importante din istoria românilor, în numeroase lucrări de istoriografie sau documente oficiale.

Din această istorie face parte și evenimentul petrecut la începutul regimului totalitar comunist, eveniment cunoscut sub numele de „experimentul Pitești” sau „reeducarea prin tortură”. Scopul urmărit de regimul comunist era realizarea omului de tip „nou”. Aceasta presupunea „modelarea” prin toate mijloacele, implicit cele violente, mai ales a tinerilor, în vederea formării unor cetățenii supuși, subordonați regimului. Poate cel mai mare rău adus de regimul susținut de tancurile sovietice a fost depersonalizarea individului, devenit supus, docil, temător. Această stare de lucruri devenită în anii ’80 un fenomen general, își are rădăcinile în anii de început ai regimului comunist.

Una dintre sursele răului a fost închisoarea din Pitești, mai precis ceea ce s-a petrecut acolo începând cu sfârșitul anului 1949 și până în anul 1952. Aici a fost experimentată, testată, capacitatea individului de a rezista la teroare sub formele sale cele mai violente. Sub această teroare continuă, victimele au devenit călăi, torturându-și prietenii, colegii. Cum se poate explica transformarea tânărului student timișorean, un muzician și fin literat, o natură sensibilă, într-unul dintre cei mai aprigi torționari din închisoarea Pitești? Trebuie ca presiunea răului să fie formidabilă pentru a schimba temperamentul, a nega ereditatea, a-l nega până la urmă pe Dumnezeu, „a-l transforma pe om în contrarul său”.

Tragedia de la Pitești cu siguranță îi mai însoțește și acum pe supraviețuitori. Sămânța răului a trecut de zidurile și gardul de sârmă ghimpată, răspândindu-se încet, încet pe nesimțite. Probabil că efectele acestei molime le mai resimțim și astăzi și adesea nu-i cunoaștem numele. Cei care au trecut prin „reeducare” la Pitești, Gherla și în celelalte închisori, unde s-a petrecut experimentul, îl recunosc. Mulți se luptă încă cu această tragică experiență și se vor lupta toată viața. Amintirea a ceea ce s-a petrecut la închisoarea din Pitești va rămâne pentru cei trecuți prin acest tragic eveniment. Și ea trebuie să rămână și în memoria colectivă. Mai ales în memoria colectivă. Piteștenii știu prea puțin despre evenimentul acesta care de fapt îi privește. Face parte din istoria lor, pe care trebuie să și-o asume. Așa cum fiecare român trebuie să-l cunoască, pentru că el face parte din istoria țării sale.

Sondajul realizat de un grup de elevi privind cunoștiințele piteștenilor despre „experimentul Pitești", sondaj făcut în fața complexului monumental din imediata apropiere a fostei închisori, nu a fost prea îmbucurător. Chiar am avut surpriza neplăcută ca primul intervievat să își exprime indignarea față de amplasarea monumentului ridicat în memoria victimelor de la Pitești, pe motiv că aceasta s-a făcut pe spațiul verde! Ceea ce nu l-a împiedicat ca ceva mai târziu să citească ziarul pe o băncuță din incinta complexului monumental. Să fie vorba despre răul de care aminteam? Cu siguranță, mai ales că pensionarul indignat, după cum am aflat ulterior, lucrase în cadrul Ministerului de Interne în perioada „fenomenului Pitești".

Totuși, în Pitești se fac eforturi pentru cunoașterea de către specialiști și public a evenimentului petrecut în închisoarea de tristă amintire. În fiecare an are loc un Simpozion Internațional cu tema „Experimentul Pitești - reeducarea prin tortură" cu participare din țară și străinătate, la Muzeul Județean s-a deschis o expoziție pe această temă și aspectul cel mai important, deschiderea unui mic muzeu în incinta a ceea ce a mai rămas din închisoare. În stadiul actual este prea puțin și mai ales ceea ce se face se face la nivel formal. Încă mai sunt supraviețuitori ai acestei orori. Cât am citit despre „reeducare" nu se poate compara cu cele relatate de acești adevărați martiri precum Nicu Ioniță, Traian Popescu sau Aristide Ionescu, citându-i doar pe cei pe care am avut onoarea de a-i cunoaște personal. Mai sunt și alții care doresc să povestească despre experiența tristă care le-a marcat viața. Ei trebuie aduși în mijlocul elevilor, studenților, față în față. Domnul dr. Nicu Ioniță ne spunea că o asemenea întâlnire a avut-o cu studenții din cadrul Univesității din Iași, întâlnire ce s-a bucurat de un real succes.

Trebuie făcut mai mult în acest sens. Nu suntem de acord cu afirmația lansată „pe piață", după care evenimentul petrecut la noi în oraș nu este cunoscut pentru că majoritatea piteștenilor sunt veniți în ultimii 30-35 de ani. Nu este cunoscut pentru că nu se face (nu se dorește?) mai mult pentru informarea opiniei publice. Într-un articol cu titlul „România – iadul din Pitești", apărut în ziarul austriac „Wiener Zeitung", din 19 octombrie 2005, primarul din Pitești, Tudor Pendiuc, afirma referitor la subiectul „reeducării" petrecut în închisoarea din Pitești: „Oamenii de aici se tem de trecutul lor". Așa și este. Sunt indivizii implicați, într-un fel sau altul, în cele petrecute în cadrul acestui experiment și evident încearcă să șteargă urmele crimelor. Cei care eventual se tem sunt aceia care s-au grăbit, în anul 1999, să privatizeze fosta închisoare, astăzi sediul unei mari societății de construcții. Frica, teama de adevăr probabil i-a grăbit să facă acest lucru.

La aproximativ două săptămâni după prima vizită și primele secvențe filmate împreună cu grupul de elevi, la fosta închisoare, reveniți la aceeași locație, am văzut cum buldozerele dărâmau ceea ce filmasem anterior. În interiorul fostului penitenciar, numai o placă, și aceea ascunsă privirilor, amintește de ceea ce s-a întâmplat aici. Aceasta în timp ce Universitatea Berkley din S.U.A. a introdus în cadrul Facultății de Științe Sociale și Litere un curs cu titlul „Experimentul Pitești, reeducarea prin tortură". Să amintim că în Pitești există Facultatea de Istorie dar și de Științe Sociale. Nu avem nicio informație despre o asemenea inițiativă în sensul celor de mai sus.

Considerăm că niciun efort nu este prea mare pentru a prezenta, a aduce la cunoștiința opiniei publice acest experiment unic în Europa comunistă. Fie ca speranțele tinerilor de astăzi și de viitor să nu mai fie niciodată încătușate așa cum au fost cele ale studenților torturați, uciși, mutilați sufletește aici, la noi acasă, la Pitești.

Bibliografie

A. Arhive. 1. Arhiva familiei Aristide Ionescu

B. Documente și memorii publicate, periodice de specialitate și lucrări speciale

1. Aristide Ionescu, *Dacă vine ora H, pe cine putem conta?,* Editura Ramida, București, 1995
2. Zicu Ionescu, Aristide Ionescu, Ilie Popa, *Fenomenul Pitești. Reeducarea prin tortură,* București, 2004
3. Virgil Ierunca, *Fenomenul Pitești,* Editura Humanitas, București, 1990
4. Revista „Origini", Romanian Root, vol. VI, nr.9-10, septembrie-octombrie 2002
5. Revista „Memoria", nr.1/2003, 3-4/2003, 2-3/2004

CONSTITUȚIA ÎNTRE IDEAL ȘI REALITATE

Dr. Marius ANDREESCU

Pentru orice popor, pentru orice formă de organizare statală socială modernă, Constituția a fost și este un ideal, date fiind semnificațiile și rolul legii fundamentale mai ales pentru existența socială a fiecăruia.

În istoria lumii, începând cu secolul al XVIII-lea, s-a impus, alături de alte mari instituții create în scopul de a exprima prefacerile structurale politice, economice sau juridice, și *constituția* ca lege fundamentală a unui stat. Față de importanța și semnificațiile Constituției, de practica în domeniu, Constituția este considerată ca fiind așezământul politic și juridic fundamental al unui stat. Aceasta deoarece Constituția a fost și este concepută într-o viziune mai largă, ce excede politicului, nu numai ca o lege fundamentală, ci și ca o realitate politică și statală ce se identifică cu societatea pe care o creează sau o modelează și pentru care adoptarea sa dobândește semnificația unei adevărate revoluții.

În constituție sunt consacrate principiile fundamentale ale întregii vieți economice, politice, sociale și juridice, în conformitate cu valorile fundamentale pe care statul le promovează și le apără. Poporul, spunea Hegel, trebuie să aibă față de constituția lui sentimentul dreptului său și al stării sale de fapt, astfel ea poate exista, e drept, în chip exterior, dar nu are nicio semnificație și nicio valoare. Cât de actuale sunt cuvintele marelui filosof care afirma că „fiecare popor își are constituția care se potrivește și care i se cuvine"...

Valoarea, conținutul și semnificațiile constituției ca ideal al unei societăți democratice au fost clar exprimate în actele constituționale și constituțiile care au deschis drumul procesului constituțional. Astfel, Declarația franceză a drepturilor omului și cetățeanului din anul 1789 stabilea că „Orice societate în care garanția drepturilor nu este asigurată, nici separația puterilor stabilită - nu are constituție". Prima constituție scrisă din lume, Constituția americană din anul 1787, arăta în preambulul său că „Noi, poporul american, în vederea formării unei uniuni mai perfecte, stabilirii justiției, asigurării liniștei interioare, asigurării apărării comune, dezvoltării bunăstării generale și asigurării binefacerilor libertății, pentru noi și urmașii noștri poruncim și stabilim prezenta constituție". Așa cum spun chiar juriștii americani, în constituția americană și-a găsit punctul culminant spiritul constituționalismului.

Prin urmare, încă de la apariția sa, constituția a fost considerată și analizată prin opoziție cu absolutismul, drept o limită în calea exercitării arbitrare a puterii. Odată acest scop îndeplinit, constituționalismul a continuat să aibă un rol important și eminamente progresist pe scena istoriei, el propunându-și garantarea eficientă a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățeanului.

Poate că cel mai bine idealul constituționalismului este exprimat de noțiunea de *stat de drept*. Trecerea de la dreptul statului la statul de drept a fost și este încă un proces îndelungat și anevoios înscris între polii unor valori contradictorii. În plan ideatic, la fundamentarea construcției statului de drept se află ideea de raționalizare a sistemului dreptului și de accentuare a eficacității lui. Cerința esențială a idealului constituțional de stat de drept îl reprezintă subordonarea statului față de drept și limitarea puterii statului prin drept. Supremația dreptului și implicit a constituției obligă autoritățile statale să respecte drepturile și libertățile fundamentale cetățenești, să se abțină de la orice ingerință arbitrară în exercitarea acestora, mai mult, să adopte în plan politic și juridic măsuri adecvate și necesare pentru conservarea și afirmarea drepturilor fundamentale.

Într-adevăr, constituțiile, prin ele însele, într-un stat de drept care presupune, între altele, respectarea legalității și a ordinii de drept, protecția individului și a cetățeanului în raporturile lui cu puterea, desfășurarea întregii activități statale pe baza și în limitele stricte ale legii sunt sau pot fi un obstacol în calea arbitrarului, dacă ele exprimă voința generală iar respectul față de ele devine o „religie" pentru guvernanți.

Idealul constituției dar și al constituționalismului este exprimat și prin conceptul de supremație a constituției. Spunem că supremația legii fundamentale este o calitate a acesteia, care o situează în vârful instituțiilor politico-juridice dintr-o societate organizată în stat și face din constituție sursa tuturor reglementărilor în domeniile economic, politic, social și juridic. Consecințele cele mai importante ale supremației constituției sunt conformitatea întregului drept cu normele constituționale și obligația fundamentală a autorităților statului de a-și exercita atribuțiile în limita și spiritul constituției.

Desigur, supremația constituției ar reprezenta numai un ideal dacă nu ar exista și garanții specifice care în esență permit controlul puterii și evitarea evoluției acesteia spre arbitrar. Dintre aceste garanții, două sunt mai importante: controlul constituționalității legilor care reprezintă o contrapondere importantă față de puterea discreționară a parlamentului și a executivului, iar cea de-a doua se referă la consacrarea principiului accesului liber la justiție. Într-un sistem constituțional bazat pe supremația constituției, controlul realizat de către instanțele judecătorești reprezintă o garanție importantă a respectării drepturilor și libertăților cetățenești, mai ales în raporturile cu autoritățile executive ale statului.

Prin urmare, esența și finalitatea constituției dar și a constituționalismului ca proces istoric constă în realizarea unui echilibru între realități și forțe diferite dar care trebuie să coexiste și să se armonizeze pentru a asigura stabilitatea socială, libertatea individuală, dar și legitimitatea și funcționabilitatea autorităților care exercită puterea statală. Altfel spus, scopul unei constituții democratice constă în a realiza un echilibru just, rațional între realități diferite, între interesele individuale și interesul public. În sensul celor de mai sus, profesorul Ioan Muraru afirma: „În realitățile socio-juridice și statale contemporane, constituționalismul trebuie privit ca o stare politico-juridică, complexă, ce exprimă cel puțin două mari aspecte: a/pe de o parte receptarea în constituție a exigențelor mișcării de idei (originare și în

evoluția sa) privind statul de drept și democrația, libertățile publice, organizarea, funcționarea și echilibrul puterilor; b/ pe de altă parte, receptarea în masa largă a subiectelor de drept a dispozițiilor constituționale. Această receptare reciprocă este singura care poate asigura eficiența și mai ales viabilitatea constituției, poate asigura concordanța între regulile constituționale și practica politică".

Am discutat mai sus despre ceea ce s-ar putea numi idealul constituției și al constituționalismului. Realitatea unei constituții înseamnă în esență interpretarea și aplicarea legii fundamentale, dar mai ales respectarea dispozițiilor acesteia de către autoritățile publice.

Nu poate exista o constituție ideală, perfectă, imuabilă. Constituția, ca lege fundamentală, pentru a fi eficientă, trebuie să fie adecvată realităților sociale, economice și politice ale statului. Dinamica acestor factori va determina, în cele din urmă, și modificări ale normelor constituționale. Realizarea unui raport adecvat între constituție și realitățile statale, politice, ideologice și economice, este o problemă complexă, care nu trebuie înțeleasă formal. Subliniem faptul că pe plan strict juridic, constituția poate defini atât un regim liberal, cât și unul dictatorial. Dacă în orice tip de stat, fie el democratic sau totalitar, există o constituție, nu se poate susține că peste tot există și un veritabil regim constituțional.

Trăsăturile regimului constituțional existent la un moment istoric determinant într-un stat, dar și modul în care este receptată și respectată constituția determină realitatea legii fundamentale și a constituționalismului.

Diferențele ce pot apărea între idealul constituțional exprimat mai sus, iar pe de altă parte, realitatea constituționalismului existent în fiecare stat se justifică prin factori obiectivi și subiectivi. Între factorii obiectivi identificăm: a/ dinamica vieții sociale în raport cu stabilitatea constituției. Transformările inevitabile în viața socială, economică, politică sau juridică a unui stat duc la o distanțare a acestor realități față de viabilitatea și eficiența normelor unei constituții. Această situație este unul dintre factorii care determină revizuirea legii fundamentale; b/ constituția are toate caracteristicile unui act normativ, prin urmare aplicarea legii fundamentale necesită o operă de interpretare din partea autorităților publice, ceea ce la rândul ei poate implica o receptare diferită a constituției. Desigur, instanțele constituționale au un rol fundamental în a evita interpretarea arbitrară a legii fundamentale; c/ pot exista situații în care reglementările constituționale, deși democratice în esența lor, sunt în contrast evident cu realitățile social-economice ale momentului, mult inferioare față de principiile democratice constituționale. O astfel de situație duce inevitabil la o receptare redusă a normelor constituției în rândul populației și implicit la ineficiența acesteia. Istoria constituționalismului român oferă un exemplu concludent în acest sens dacă avem în vedere perioada cuprinsă între anii 1866 și 1938, în care realitatea constituționalismului românesc era inferioară față de valorile și principiile reglementate de constituțiile din 1866 și 1923.

Există însă și factori subiectivi ce pot determina o diferență între valorile constituționale, iar pe de altă parte, modalitatea în care ele sunt respectate și aplicate. Tendința autorităților statale de a abuza de putere, de a încerca să-și exercite în mod autoritar atribuțiile, uneori chiar în disprețul normelor constituționale, reprezintă un important factor subiectiv care denaturează litera și spiritul constituției cu consecința construirii unei realități politice, economice, dar și sociale în contrast evident cu legea fundamentală.

Vom exemplifica cele afirmate mai sus cu scurte referiri la constituțiile României din anii 1866, 1923 și 1991.

Constituția din 1866 a fost în esență o constituție liberală care a consacrat în domeniul practicii politice și juridice *liberalismul românesc,* afirmând „rolul și rostul istoric" al burgheziei române în crearea unor forme de guvernare și a unor instituții democratice întemeiate pe valorificarea creatoare a tradițiilor noastre în acest domeniu. Funcționalitatea Constituției a ridicat o problemă controversată privind incapacitatea monarhiei și a autorităților statale ale vremii la realitățile sociale ale țării.

Din punct de vedere social-economic societatea românească era polarizată, clasa mijlocie fiind extrem de redusă ca pondere (alcătuită numai din funcționari și cei ce desfășurau profesiuni liberale). În schimb, majoritatea țărănimii recent eliberate din servituți, în bună parte analfabetă, contrasta cu ponderea redusă a marilor proprietari, mulți dintre ei având o educație aleasă primită în școlile occidentale.

În aceste condiții, regimul monarhic și sistemul statal românesc au fost obligate să-și adapteze regimul politic parlamentar la structurile socială și politică existentă, iar de aici au izvorât în mare parte limitele constituționalismului românesc, întrucât interesele societății în ansamblu se interferau și erau în contradicție cu ale marilor proprietari, pe fondul unei slabe puteri economice a burgheziei fărâmițări în mai multe fracțiuni și grupări politice. La acestea se adăugau veleitățile personale ale oamenilor politici care, adeseori, au complicat grav natura spectrului politic, îngreunând accelerarea reformelor și amplitudinea modernizării.

Analizată în perspectivă istorico-politică, Constituția din 1923, ca expresie a raportului real de forță din perioada 1919-1923, a reprezentat așezământul juridic principal pe baza căruia au funcționat instituțiile fundamentale ale României întregite, conferind statului român forma de guvernământ monarhică, dar întemeiată pe regimul democratic parlamentar. Constituția din 1923 menține în mare parte structura constituției din 1866, preluând și adâncind o serie de principii care au conferit caracterul de modernitate, precum și posibilitatea reală de democratizare a statului și societății românești interbelice. În acest sens, sub imperiul acestei constituții, principiile reprezentativității, separației puterilor, legalității și legitimității legilor, al controlului de constituționalitate, ca și cele privind sistemul electiv și al regimului proprietății, au fost mult mai pregnant reliefate comparativ cu cele cuprinse în așezământul din 1866. Deci, Constituția din 1923 a constituit un factor de progres în democratizarea societății românești.

Aplicarea în practică însă a Constituției din 1923 a purtat amprenta a două tendințe: pe de o parte, o serie de legiferări

ulterioare au încercat să dezvolte conținutul democratic al unor prevederi, iar pe de altă parte, anumite legi au îngustat drepturile și libertățile fundamentale. Poziția monarhiei în practica politică a dus la realitatea că numirea guvernului de către rege, urmată de dizolvarea corpurilor legiuitoare și organizarea de noi alegeri, era, în primul rând, expresia unor înțelegeri realizate de monarh cu reprezentanții principalelor partide, consultări care de multe ori erau rezultatul unor subiectivisme și veleități personale manifestate în schimbările guvernamentale. În perioada interbelică s-au succedat 11 corpuri legiuitoare, ceea ce înseamnă desfășurarea lor în cadrul a jumătate din timpul legal statornicit prin Constituție.

Indiscutabil, Constituția României în vigoare, adoptată în 1991, a însemnat renașterea vieții constituționale în România. Legea fundamentală a țării reprezintă cadrul legislativ fundamental pentru organizarea și funcționarea statului și societății românești pe baze democratice.

Cu toate acestea, realitatea constituționalismului în România contemporană demonstrează, de multe ori, o abandonare a valorilor și spiritului Constituției din partea unor autorități ale statului, prin tendința evidentă a acestora, de a evolua spre exercitarea discreționară a atribuțiilor stabilite de lege și interpretarea partinică a unor norme constituționale.

Vom da câteva exemple:

Dreptul la un nivel de trai decent este consacrat de dispozițiile art. 47 din Constituția României, care în alineatul 1 prevede: „Statul este obligat să ia măsuri de dezvoltare economică și de protecție socială de natură să asigure cetățenilor un nivel de trai decent". Dacă avem în vedere măsurile constant neadecvate luate în ultima perioadă de către guvernanți și scăderea continuă a nivelului de trai al cetățenilor, se observă cu ușurință că aceste dispoziții constituționale sunt ignorate de către cei care în mod temporar dețin puterea.

Un alt exemplu.

Potrivit dispozițiilor articolului 80 din Constituția României, președintele statului are obligația să vegheze la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, dar și între stat și societate.

Dacă avem în vedere realitățile politice ale momentului și deciziile șefului statului, observăm cu ușurință abandonarea spiritului dar și a literei dispozițiilor constituționale mai sus amintite. Starea conflictuală între unele autorități ale statului, determinată de deciziile politice ale președintelui României, sunt de natură să perturbe grav stabilitatea sistemului social și politic al țării și să determine o discordanță importantă între valorile constituționale, iar pe de altă parte, realitatea politică a statului.

Deși atât șeful statului, cât și Parlamentul au o legitimitate constituțională reprezentativă, în deciziile politice ale președintelui României prin care au fost desemnați în ultima perioadă în mod succesiv doi candidați la funcția de prim-ministru, sunt ignorate dispozițiile articolului 61 din Constituție potrivit căruia „Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român". Prin urmare, decizia prezidențială de desemnare a unui candidat la funcția de prim-ministru nu poate fi discreționară, iar consultarea Parlamentului, așa cum obligă dispozițiile art.103 din Constituție, nu poate avea un caracter formal, ci trebuie să respecte voința organului legiuitor, ca organ suprem reprezentativ al poporului român.

Se discută în prezent de revizuirea legii fundamentale. Desigur, modificarea Constituției poate fi necesară dacă realitățile sociale și politice impun acest lucru. Apreciem însă că autoritățile statului ar trebui să fie mult mai preocupate în prezent de aplicarea corectă a legii fundamentale și numai în al doilea rând de o eventuală modificare a acesteia.

Totuși, subliniem câteva aspecte în perspectiva unei revizuiri a Constituției.

Pentru a aprecia necesitatea unui parlament unicameral, trebuie să se aibă în vedere realitățile sociale și regimul politic pe care îl instituie legea fundamentală. Nu dorim să intrăm în amănunte. Dar precizăm că toate țările din Uniunea Europeană a căror populație este egală sau mai mare cu populația României au un parlament bicameral.

Pot fi considerente de eficiență inclusiv economice care să justifice unicameralismul. Totuși, trebuie să se aibă în vedere întregul regim politic existent în stat. Astfel, unicameralismul trebuie să fie corelat cu o instituție a șefului de stat tipică pentru sistemele constituționale parlamentare. Șeful statului trebuie să fie desemnat de către parlament, să nu aibă atribuții importante privind guvernarea și mai ales să nu aibă dreptul de a dizolva parlamentul. În caz contrar, se ajunge la o evoluție evidentă spre o putere discreționară a șefului de stat, cu consecințe negative asupra valorilor democratice.

În acest context, propunem o reflecție asupra unor posibile modificări ale legii fundamentale.

Astfel, dacă în articolul 1 al Constituției s-ar prevedea că: "exercitarea puterii trebuie să fie proporțională și nediscriminatorie", s-ar putea limita pe această bază exercitarea discreționară a puterii de către autoritățile publice, iar pe de altă parte, s-ar da posibilitatea instanței constituționale să verifice actele juridice ale guvernanților și sub aspectul excesului de putere.

Este necesar să se lărgească competența Curții Constituționale. Există în prezent acte juridice și politice care nu sunt supuse niciunui control juridic, cu atât mai puțin unui control de constituționalitate. În acest sens propunem ca actele executivului în raporturile cu parlamentul, precum și unele decizii ale Înaltei Curți de Casație și Justiție să facă obiectul controlului de constituționalitate exercitat de instanța noastră constituțională.

BIBLIOGRAFIE

Marius Andreescu, Florina Mitrofan – Drept constitutional. Teoria generală, Editura Universității din Pitești, 2006

Ioan Muraru, Simina Elena Tănăsescu – Drept constituțional și instituții politice, vol I și II, Editura CH Beck, București, 2008

Angela Banciu - Istoria constituțională a României – Editura Lumina Lex, București 2001

Ion Deleanu – Drept constituțional și instituții politice, vol. I și II, Editura Europa Nova, București, 1996.

sumar

Restituiri Pitești

Nr. 1(17)/2010

Colectivul de redacție:
Redactor-șef: prof. Marius CHIVA
Redactori: prof. Ionel Claudiu DUMITRESCU
prof. Marius MOTREANU
Culegere: Ioana NACIU
Corectură: Constantin CÂRSTOIU
Relații cu publicul: Carmen SAITA

Consiliul științific: prof. univ. dr. Ștefan VERGATTI
col. Cornel CARP

Adresa redacției:
Centrul Cultural Pitești, Casa Cărții,
tel. 0248/216348, 219976
fax. 0248/210068

http://www.centrul-cultural-pitesti.ro

Revista **Restituiri Pitești** apare trimestrial sub egida Consiliului Local și a Primăriei Pitești. Publică articole pe teme de istorie universală și românească, sociologie politică, antropologie socială și culturală, precum și documente variate provenind din Arhivele Naționale ale Statului, Arhivele Militare Române sau arhive personale.

Apare cu sprijinul BRD.

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine în totalitate autorilor (art. 206 C.P.).

ISSN: 1583-5863
Editor – Centrul Cultural Pitești

Număr ilustrat cu fotografii de la Revoluția din Decembrie 1989 (Pitești și București) din arhivele personale Eleodorus Enăchescu și pr. Didel Lisandru, cărora le mulțumim.

1989-2009

